

Lamin Virnes

**RAAHEN SEURAKUNTA MAAHANMUUTTAJIEN
KOTOUTTAJANA**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
Lokakuu 2014**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö	Aika	Tekijä/tekijät
Humanistinen ja kasvatustieteiden yksikkö, Ylivieskan yksikkö	Lokakuu 2014	Lamin Virnes
Koulutusohjelma		
Kansalaistoiminta ja nuorisotyö		
Työn nimi		
RAAHEN SEURAKUNTA MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTTAJANA		
Työn ohjaaja	Sivumäärä	
KT Reetta Leppälä	53 + 1	
Työelämäohjaaja		
Kappalainen, Ville Karppelin, Raahen evankelis-luterilainen seurakunta		
<p>Opinnäytetyön tarkoitus oli toteuttaa seurakunnassa maahanmuuttajien kotouttavaa toimintaa ja selvittää seurakunnan edellytykset kotouttajana. Raahen seurakunta toimi työn tilaajana ja toteuttamisessa oli mukana kappalainen Ville Karppelin. Työn pohjaa rakennettiin käyttämällä alan kirjallisuutta ja asiantuntijoiden haastatteluja. Teoriaosassa kerrotaan maahanmuuttajien kotoutumisesta sekä tarkastellaan kirkon osaa maahanmuuttajien kotouttamisessa.</p> <p>Toiminnallinen osuus tapahtui päiväleirinä ja viikkotoimintana. Näissä osallistujat saivat tietoa kotoutumisesta ja ottivat osaa sopeuttavaan toimintaan. Päiväleiri sisälsi janatyöskentelyä, osallistujien tulevaisuuden suunnittelua, saunomista ja tutustumista. Ohjelmassa opeteltiin tiedostamaan ja selvittämään omia sekä muiden ennakkoluuloja, ristiriitoja ja asenteita. Viikkotoiminnassa toteutettiin tutustumista, keilausta, hankijalkapalloa ja uskontodialogia. Tulokset antavat tietoa maahanmuuttajista ja seurakunnan kotouttamisen mahdollisuuksista. Maahanmuuttajat olivat kiinnostuneita viikkotoiminnasta, mutta siihen osallistuneita maahanmuuttajia oli hyvin vähän. Seurakunnan ja Raahen Aikuiskoulutuskeskuksen yhteistyössä järjestämä päiväleiri muotoinen toiminta osoitti maahanmuuttajissa suurempaa mielenkiintoa ja heidän osallistumisensa muodostui runsaaksi. Tuotos palvelee seurakuntien maahanmuuttajatyötä.</p>		
Asiasana		
Maahanmuuttajatyö, monikulttuurisuus, kotouttaminen, kotoutuminen, seurakunta		

ABSTRACT

CENTRIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Humanities and Education, Ylivieska	Date October 2014	Author Lamin Virnes
Degree programme Civic Activity and Youth Work		
Name of thesis PARISH OF RAAHE AS A INTEGRATOR OF IMMIGRANTS		
Instructor Ed.D Reetta Leppälä		Pages 53 + 1
Supervisor Chaplain, Ville Karppelin, Raahe parish		
<p>The objective of this thesis was to arrange integrating activities for immigrants in a parish and find out what kinds of resources the parish has for doing work with immigrants. The thesis was commissioned by the parish of Raahe. Its chaplain Ville Karppelin took part in the realization. Literature and interviews of experts were used to build the base for the work. In the theory part the focus is on immigrants' social integration and the role of church in immigrants' integration.</p> <p>Functional part was carried out in the form of a day camp and weekly activity. The people who took part in the activity received information about social integration and had the opportunity to participate in adapting activities. At the day camp people learned to know and find out about their own, as well as others, preconceptions, conflicts and attitudes. The weekly activity included getting to know each other, bowling, snow football and religious dialogue. The thesis outcome gives information about immigrants and the possibilities of a parish to do integration work. Only a few immigrants took part in weekly activity. The immigrants were more interested in the day camp and many of them took part. The thesis results can be utilized in the immigrant work in parishes.</p>		
Key words Immigrant work, integration, multiculturalism, parish, social integration		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT JA KOKONAISUUDEN KUVAUS.....	3
3 MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMINEN	4
3.1 Suomen maahanmuuttajat.....	4
3.2 Maahanmuuttajan kotouttaminen	11
3.3 Kotoutumisen haasteet	12
4 SEURAKUNTA MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTTAJANA.....	17
4.1 Kirkko ja maahanmuuttaja	17
4.2 Kirkon maahanmuuttajatyö.....	18
5 TOIMINNAN TOTEUTUS	22
5.1 Raahen seurakunta.....	22
5.2 Toiminnan suunnittelu	24
5.3 Tiedotus ja toimintakerrat.....	31
5.4 Päiväleiri Aikuiskoulutuskeskuksen maahanmuuttajien kanssa	38
6 TOIMINNAN ARVIOINTI	42
6.1 Osallistujien arviointi	42
6.2 Itsearviointi	43
7 POHDINTA.....	46
LÄHTEET.....	49

LIITTEET

1 JOHDANTO

Useiden vuosien ajan Suomessa on keskusteltu kuinka maahanmuuttajilla on ongelmia sopeutua yhteiskuntaan. Maahanmuuttajan Suomeen saapumisen taustalla voi olla monenlaisia syitä, kuten pakolaisuus tai suomalaisen kanssa avioituminen. Erilaisista taustoista tulevien ihmisten auttamiseen tarvitaan yksilöllisesti toimivia työmuotoja kotoutumisen tukemiseksi. Tähän seurakunnilla on vahvuutenaan työkaluja, joita muilla tahoilla ei ole.

Yleensä suomalaisten mielikuva Suomen maahanmuuttajista on, että he ovat ulkonäöltään erinäköisiä ja sijoittuvat asumaan kaupunkien lähiöihin. Mielikuva ei ole täysin totuudenmukainen, sillä paluumuuttajat voivat olla etniseltä taustaltaan suomalaisia ja useat pienemmätkin kunnat saavat maahanmuuttajia alueelleen. Noissa kunnissa ei aina järjestetä pakollisen kotouttamisen lisäksi toimintaa, joka saa maahanmuuttajan kokemaan itsensä tervetulleeksi. Suomalaisten ja maahanmuuttajien välillä sattuu tilanteita, joissa osapuolet eivät osaa tutustua toisiinsa ja heille muodostuu kulttuurien välisiä konflikteja. Joskus vanhemmat maahanmuuttajat eivät opi kieltä, jos näköpiirissä on ainoastaan paluu kotimaahan. Jokaisesta syrjäytyneestä syntyy Suomen yhteiskunnalle suuret kulut, jonka ehkäisemiseksi on mahdollista toimia. Kirkolla ja paikallisseurakunnilla on tässä tehtävässä oma vaikuttamisen paikkansa ihmisarvoisen elämän luojana.

Opinnäytetyön kolmas ja neljäs luku koostuvat maahanmuuttajan ja maahanmuuttajatyön teoriaosuudesta. Toisessa, viidennessä ja kuudennessa luvuissa kerrotaan työn kehittämistehtävistä, toiminnallisesta osuudesta sekä valmiin työn arvioinnista.

Opinnäytetyöllä selvitetään kuinka Raahen evankelis-luterilainen seurakunta voi tehdä kotouttavaa maahanmuuttajatyötä, joka tarkoittaa asiakkaiden etsimistä ja heidän kiinnostuksensa kartoittamista. Tämän lisäksi järjestämme Raahen seurakunnan kanssa maahanmuuttajille kotouttavaa toimintaa, joka auttaa asian selvittämisessä. Järjestetty toiminta voi olla harrastusten etsimistä, ryhmätoimintaa, keskustelua, leirejä ja muuta yhdessäoloa. Opinnäytetyön toiminta tapahtui pääasiassa Raahen seurakunnan alueella, joka sillä oli vuonna 2012. Työn alkuperäisenä kohderyhmänä olivat maahanmuuttajanuoret, mutta laajensin kohderyhmää toiminnan aikana aikuisiin maahanmuuttajiin. Toiminnan toteutus tapahtui ryhmätoimintana suuremman yleisön tavoittamiseksi. Arvioin maahanmuuttajatyön toimivuutta haastattelun ja toiminnan järjestämisen perusteella 18.1.–15.4.2012 välisenä aikana.

Arvioinnissa käytettiin osallistujille kirjallisen haastattelun sijasta suullista haastattelua, sillä joillakin maahanmuuttajista kirjallisen tuotoksen valmistaminen voi aiheuttaa ongelmia. Vuonna 2012 Raahessa oli opinnäytetyön käynnistämisen aikana hyvin vähän kotouttavaa maahanmuuttajatyötä, kunnan ja seurakunnan taholta. Opinnäytetyön tilaajana toimi Raahen evankelis-luterilainen seurakunta.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT JA KOKONAISUUDEN KUVAUS

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kuinka Raahen seurakunnassa voidaan toteuttaa kotouttavaa maahanmuuttajatyötä. Tätä selvitetään etsimällä maahanmuuttajia, järjestämällä kotouttavaa toimintaa ja haastattelemalla maahanmuuttajia. Opinnäytetyön aikana järjestetty kotouttava toiminta on maahanmuuttajien tukemista Suomen yhteiskuntaan sopeutumiseksi sekä paikallisten ja maahanmuuttajien vuorovaikutusta yhteisen tekemisen kautta. Tarkoituksena on järjestää jatkuvaa toimintaa ja keskustelua. Näin osallistujat voivat saada toiminnasta henkistä apua jokapäiväiselle elämälle ja jatkuva toiminta tukee kotoutumista yksittäisiä tapahtumia paremmin. Vuonna 2012 järjestettyihin kokoontumisiin osallistuivat tarpeen tullen ja mahdollisuuksien mukaan Raahen seurakunnan seurakuntapastori Ville Karppelin sekä lähetyssihteeri Henri Oksanen.

Kehittämistehtävät:

1. Kuinka seurakunta voi toimia maahanmuuttajien kotouttajana?
2. Maahanmuuttajien kotoutumista tukevan toiminnan järjestäminen.

3 MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMINEN

Suomen kansalaisuuden on saanut 88 432 henkilöä vuosien 1990–2013 välillä. Määrä on kasvanut ainoastaan vuosien 2012 ja 2013 aikana 18 000 ihmisellä. Huolimatta suuresta muutoksesta, Suomi kuuluu silti Euroopan maihin joissa maahanmuuttajia on kaikkein vähiten. Maahanmuuttajakäsitettä on aloitettu käyttämään pysyvästi Suomessa asuvista ulkomaalaisista. (Räty 2002, 11; Tilastokeskus 2014a, 2014b, 2014c.)

3.1 Suomen maahanmuuttajat

Suomeen muutti vuoden 2013 aikana 31 940 henkilöä, johon kuuluvat myös suomalaiset paluumuuttajat. Näistä ihmisistä Euroopan unionin maista muuttaneita oli 16 200 henkeä. Suomeen muutti vuonna 2013 enemmän ihmisiä Euroopan unionin maista, kuin muutti pois muualle Euroopan unioniin. Suomi sai muuttovoittoa Euroopan unionin maista 7380 henkeä. Kaikkiaan ulkomaan kansalaisia oli Suomessa noin 209 000, joista 110 000 miehiä ja 109 000 naisia. Ulkomaalaiseksi luetaan sellainen ihminen, joka astuu kotimaansa rajojen ulkopuolelle. Syitä Suomeen muuttavilla henkilöillä voi olla useita ja kokemukset Suomessa elämisessä vaihtelevat. Ulkomaalaisiksi voidaan lukea esimerkiksi tilapäisesti Suomessa olevat ulkomaalaiset opiskelijat tai turistit. Syiden monimuotoisuuden vuoksi ulkomaalaisia ei voi lukea yhdeksi ryhmäksi. (Räty 2002, 11; Tilastokeskus 2014a, 2014b, 2014c, 2014d.)

Vuoden 2013 lopulla Suomessa vakinaisesti asuvista ulkomaalaisten ryhmistä suurimpia olivat virolaiset 44 774 henkilöllä, venäläiset 30 757 henkilöllä ja ruotsalaiset 8382 henkilöllä. Vuoden 2014 elokuuhun mennessä suurimpia Suomeen

saapuneita ja turvapaikan saaneita pakolaisryhmiä olivat irakilaiset, somalialaiset ja afganistanilaiset. Somalialaisten määrä myönteisen päätöksen saaneissa on pudonnut vuoden 2010 ja 2013 välillä 653 henkilöstä 248 henkilöön. Vaikka ihmisillä olisi sama kansalaisuus, se ei tarkoita heidän kuuluvan samaan yhtenäiseen ryhmään. Maahanmuuttaja on henkilö, joka on Suomeen tullessaan ulkomaankansalainen, vieraskielinen sekä syntynyt ulkomailla. Maahanmuuttajien joukko koostuu erilaisista persoonista ja taustoista. Esimerkiksi iranilaiset saattavat puhua äidinkielenään kurdia, turkmeenia tai farsia. Osa saapuu Suomeen pakolaisena, kun taas toisilla syy voi olla esimerkiksi työperäinen. Lähtökohdat voivat siis olla aivan erilaiset ja heistä jokaisella on omanlaisensa tarina kerrottavanaan. (Maahanmuuttovirasto 2014a, 2014b, 2014c; Tilastokeskus 2014e; Rätty 2002, 35; Vänskä-Rajala 2010, 7.)

Maahan saapui paluumuuton vuoksi huomattava määrä ihmisiä 1980-luvun jälkeen. Ruotsista saapui Suomeen etnisiä suomen kansalaisia, joilla oli nyt ruotsin kansalaisuus. Lisäksi muuttoon osallistui heidän jälkeläisiään. Venäjältä paluumuuttajat olivat inkerinsuomalaisia ja muita suomalaisen etnisen taustan omaavia. Tänä päivänä maahanmuuttajat jäävät Suomeen muun muassa työpaikan, avioitumisen ja perheen yhdistämisen vuoksi. (Liebkind, Mannila, Jasinskaja-Lahti, Jaakkola, Kyntäjä & Reuter 2004, 17–18; Rätty 2002, 29–30, 32; Tilastokeskus 2014d, 2014c.)

Yleisesti valtiolla on oikeus valita ottaako se muuttavan ulkomaalaisen rajojensa sisäpuolelle vai ei. Suomi on tehnyt ulkomaalaisten muuttoon liittyviä sopimuksia muiden maiden kanssa. Sopimukset sitovat Suomea ottamaan ulkomaalaisia vastaan tietyin ehdoin. Niiden avulla ihmisten liikkuvuus maiden välillä on helpottunut. Pohjoismainen vapaa liikkuvuus sopimuksen mukaan jonkin pohjoismaan kansalaisuuden omaavalla henkilöllä on oikeus liikkua vapaasti Pohjoismaasta

toiseen. Yhdistyneiden kansakuntien pakolaissopimuksen mukaan Suomi ei saa karkottaa maasta laillisesti oleskelevaa pakolaista tai palauttaa turvapaikanhakijaa alueelle, jossa hän joutuu vainotuksi. (Geneven sopimus 1968, 5luku 32–33§; Rätty 2002, 12; Ulkoasiainministeriö 2014.)

Euroopan unionin välinen työvoiman vapaan liikkuvuuden sopimuksen nojalla Euroopan unionin kansalainen saa muuttaa toiseen Euroopan unionin maahan työnhakuun. Suomeen on tullut työntekijöitä esimerkiksi asiantuntijatehtäviin, kuten Intialaisen ravintolan kokit. Henkilöllä on oikeus oleskella maassa työnhakijana perheensä kanssa kolmen kuukauden ajan. Suomen ikärakennemuutoksien vuoksi joillakin aloille arvioidaan tulevan työvoimapulaa. Palvelualat ovat yksi noista alueista, jonne tullaan tarvitsemaan ulkomaista työvoimaa. (Rätty 2002, 12, 30–31; Ulkoasiainministeriö 2014.)

Jos henkilö ei saa muuttaa Suomeen pysyvästi näiden sopimusten perusteella, niin hän tarvitsee oleskeluluvan. Tämän voi saada työ- tai opiskeluperäisellä syyllä sekä suomalaisen kanssa avioliiton solmimisen kautta. Kiintiöpakolaisia Suomi on ottanut vastaan vuodesta 1986. Siitä lähtien vastaanotettavien määrä on vahvistettu vuosittain, mikä on tänä vuonna 750 henkeä. (Liebkind ym. 2004, 17; Maahanmuuttovirasto 2014d; Rätty 2002, 12; Ulkomaalaislaki 2004, 4luku.)

Raahen asukasluku oli vuoden 2013 lopulla 25 507 henkilöä. Heistä Suomessa vakinaisesti asuvia ulkomaan kansalaisia oli 433 henkilöä, mikä on 1,7 prosenttia kaupungin asukasmäärästä. Tilastossa on mukana Raahen kaupunkiin liittynyt Vihannin kunta. Koko Raahen seutukunnassa, eli Raahen, Siikajoen ja Pyhäjoen alueella, Suomessa vakituisesti asuvia ulkomaalaisia on 514 henkeä. Tämä on 1,5 prosenttia koko seutukunnan 34 456 ihmisen väestöstä. Vuoteen 2013 mennessä Raahen vieraskielinen väestö on kasvanut 2000 luvulta 155 hengestä 530 henkeen

(TAULUKKO 1). Vieraskielisellä väestöllä tarkoitetaan muita kuin suomen-, ruotsin- ja saamen kieltä ensisijaisesti käyttäviä. Vuonna 2004 Raahen kaupunki on tehnyt sopimuksen pakolaisten vastaanotosta, missä se lupautuu ottamaan vuosittain 10–20 pakolaista. Kolme vuotta myöhemmin, vuonna 2007, Siikajoki teki sopimuksen, jossa se sitoutuu ottamaan kymmenen oleskeluluvan saanutta pakolaista Ruukin vastaanottokeskuksesta. Nyt Maahanmuuttovirasto vähentää vastaanottoaikoja, sillä vuonna 2014 Suomen vastaanottokeskuksissa on ollut liikaa ylimääräisiä vapaita paikkoja. Ruukin vastaanottokeskuksen kohdalla tilanne muuttuu 1.11.2014, jolloin vastaanottokeskus lakkautetaan. (Maahanmuuttovirasto 2014e; Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä 2013, 10; Tilastokeskus 2014f.)

TAULUKKO 1. Raahen vieraskielinen väestö: ikä ja sukupuolirakenteen mukaan vuosina 2000, 2005, 2010 ja 2013 (mukaillen Tilastokeskus 2013d.)

	Vieraskieliset			
Raahe	2000	2005	2010	2013
Miehet				
– 14	17	26	36	63
15–64	56	73	160	223
65-	0	3	5	6
Naiset				
– 14	25	11	25	47
15–64	57	87	136	184
65 -	0	2	3	7

Ikärakenne maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä on poikkeava. Ulkomaalaisten kohdalla lasten ja aikuisten osuus on korkeampi, kun taas vanhuksia on vähemmän. Viimevuosina ulkomaista syntyperää olevien ikärakenne on painottunut

20–49-vuotiaisiin. Heidän osuus ikäluokkansa väestöstä on noin 7 prosenttia. Ulkomaista syntyperää olevien lasten ja nuorten osuus ikäluokkansa väestöstä on noin 5 prosenttia. Suomessa ulkomaalaiset sijoittuvat useimmiten kaupunkeihin. Näistä Helsinki on vetovoimaisin, josta löytyy entuudestaan suuri määrä ulkomaalaistaustaisia. (Räty 2002, 37; Tilastokeskus 2014g, 2014h.)

Suomessa on useita ulkomaalaisia, joilla ei ole Suomen kansalaisuutta. Kansalaisuutta on mahdollista anoa hakemuksella muutaman asian huomioonottaen. Hakijan henkilöllisyys tulee olla luotettavasti selvitetty ja hänen tulee olla 18 vuotta täyttänyt tai avioitunut sitä ennen. Hakijan on täytynyt asua Suomessa vakinaisesti viimeisen viiden vuoden ajan tai yhteensä seitsemän vuoden ajan sen jälkeen, kun henkilö on täyttänyt 15 vuotta. Seitsemästä vuodesta kahden viimeisen vuoden tulee tapahtua keskeytyksettä. Henkilön on hallittava tyydyttävästi suullisesti ja kirjallisesti suomen tai ruotsin kieli. Lisäksi hakijan on täytynyt elää kunniallisesti ja hänen sekä hänen perheensä toimeentulo tulee olla turvattu. (Kansalaisuuslaki 2003, 13§; Tilastokeskus 2014c.)

Maahanmuuttaja voi hakea Suomen kansalaisuutta ja sen saatuaan hänestä tulee virallisesti suomalainen. Kansalaisuuden saaminen ei kuitenkaan muuta hänen taustaansa. Takana voi olla esimerkiksi valtaväestöstä poikkeava uskonto, äidinkieli, geeniperimä tai kulttuuri. Tätä ryhmää voidaan kutsua etniseksi vähemmistöksi, mutta ihmisten määrittäminen siihen voi olla hankalaa. Lapsen vanhemmista toinen saattaa olla suomen kantaväestöstä ja sen lisäksi he voivat olla eri kulttuureista tai uskontokunnista. Lasta tulee katsoa yksilönä ja muistaa, ettei erinäköinen ihminen ole välttämättä ulkomaalainen. (Räty 2002, 13–14; Tilastokeskus 2013a, 2013b.)

Yhteiskuntaan sopeutuminen on osa maahanmuuttajan uutta elämää, mutta samaan aikaan hänen menneisyytensä vaikuttaa nykyhetkeen. Henkilön sopeutumiseen vaikuttaa maahanmuuton syy ja päätös kuinka kauan hän aikoo olla maassa. Nämä tekijät vaikuttavat henkilön sopeutumisen motivaatioon sekä kielen ja kulttuurin opiskelu määrään. Maahanmuuttajasta riippuen motivaatiota voi kasvattaa esimerkiksi harrastuksilla, yhteen kuuluvuuden tunteella ja kantaväestön kanssa kohtaamisilla. Motivaatiota omaavat menevät enemmän ja herkemmin sosiaalisiin tilanteisiin, mutta motivaation voimakkuus vaihtelee jokaisen kohdalla. Sosiaalinen vuorovaikutus kantaväestön kanssa on sopeutumisen tärkeimpiä ja haastavimpia asioista. Sopeutuminen Suomeen ei tapahdu yhdessä yössä, vaan se jatkuu jopa vuosien ajan. Suurin osa sopeutuu ensin omaan vähemmistöryhmäänsä ja vasta sen jälkeen vähitellen osaksi suomalaista väestöä. Tällainen maahanmuuttaja elää kolmessa eri ympäristössä. Ensiksikin hänellä on henkilökohtainen yhteys kotimaahansa. Toiseksi hän elää vähemmistöryhmässä, joka luo oman elämäntapansa. Tähän ryhmään voi kuulua ihmisiä useista eri maista ja ulottua yhteyksiltään ulkomaille asti. Viimeisenä henkilön ympäristönä on suomalainen yhteiskunta. (Pietilä 2013, 48–50, 53; Rätty 2002, 108; Turtiainen 2013, 191–192.)

Jokaisella henkilön elämän kolmella ympäristöllä voi olla maahanmuuttajaa kohtaa erilaiset odotukset. Arvot ihmisten toiminnassa ja elämässä vaihtelevat eri kulttuureissa, mutta kulttuuria luodaan jatkuvasti uudelleen siinä olevien ihmisten kautta. Ne kulkevat henkilön mukana ja muokkautuvat ihmisen ja hänen elämäntilanteensa mukaan. Maahanmuuttajan sopeutuessa uuteen kulttuuriin maan kantaväestö joutuu sopeutumaan hänen läsnäoloonsa. Maahanmuuttajan tehtäväksi jää elää elämää johon kuuluvat, niin taakse jäänyt kotimaa, kuin uudessa maassa elämän rakentaminen. (Pietilä 2013, 51–53; Rätty 2002, 108–109.)

Vuonna 2013 ulkomaalaisia avioitui suomalaisten kanssa 3682 henkilöä. Viimeisen kymmenen vuoden aikana avioituneiden määrä on vaihdellut vuosittain 2900–3700 henkilön välillä. Suomalaiset naiset avioituvat yleisimmin turkkilaisten, britannialaisten ja yhdysvaltalaisien kanssa. Suomalaiset miehet taas suosivat venäläisiä, thaimaalaisia ja virolaisia vaimoinaan. Naisten avioituminen ei ole painotunut yhteen kansalaisuuteen samalla tavoin kuin miesten. Heillä avioituminen turkkilaisten kanssa oli keskimäärin 120 henkilön luokkaa, kun miehet ovat avioituneet vuosittain noin 400 thaimaalaisen kanssa. Avioliiton vuoksi Suomeen on muuttanut enenevässä määrin ulkomaalaisia viimeiset kymmenen vuotta. (Tilastokeskus 2013a, 2013b.)

Suomessa avioitutaan ulkomaalaisen kanssa yhä useammin, mutta sitä mukaan myös heidän avioeronsa ovat lisääntyneet. Suurimpia määriä avioeroja tapahtuu suomalaisten miesten kohdalla Venäjän, Ruotsin ja Thaimaan kansalaisten kanssa. Naisilla erossa on toisena osapuolena eniten ruotsalaisia, turkkilaisia ja yhdysvaltalaisia. Raahessa vieraskielisten vuosittaiset eroamiset ovat nousseet seitsemästä henkilöstä 35 henkilöön vuosien 2000–2013 välillä. (Tilastokeskus 2013c, 2013d.)

Maahanmuuttajien kotoutumisen tukeminen on määrätty Suomen kotoutumisen edistämisen laissa. Kunnan on laadittava kotouttamisohjelma elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Kansaneläkelaitoksen, työ- ja elinkeinotoimiston sekä muiden kunnan alueella toimivien viranomaisten kanssa. Näiden tahojen on toteutettava suunnitelma ja pidettävä siitä seuranta. Alueella olevat kansalais-, työntekijä-, maahanmuuttaja- ja työnantajajärjestöt sekä uskonnolliset yhteisöt voivat tarvittaessa osallistua prosessiin. Suunnitelma on mahdollista tehdä yhteistyössä useamman kunnan kanssa. (Laki kotoutumisen edistämisestä 2010, 32§.)

3.2 Maahanmuuttajan kotouttaminen

Maahanmuutto ja pakolaispoliittinen toimikunta asetti vuonna 1997 kotoutumisen perustavoitteeksi nopeuden ja joustavuuden. Toimikunta tarkoitti kotoutumisella maahanmuuttajan osallistumista yhteiskuntaan tasavertaisena jäsenenä ja valtaväestön kanssa samoin oikeuksin sekä velvollisuuksin. Lisäksi kotoutumisella tarkoitettiin maahanmuuttajan osallistumista yhteiskuntaan taloudelliseen, sosiaaliin ja poliittiseen elämään. Maahanmuuttaja yhdistysten tukeminen on tärkeää, sillä erilaisten ihmisten tapaamisia tukevat tilaisuudet ovat hyödyllisiä kotoutumisen kannalta. Suomessa maahanmuuttajillakin on mahdollisuus uskontonsa ja kulttuurinsa toteuttamiseen sekä kehittämiseen. Täytyy kuitenkin muistaa, että maahanmuuttajien tulee toimia samoilla velvollisuuksilla ja oikeuksilla kuin valtaväestö. Monikulttuurinen ympäristö tuo kotoutumiseen haasteita. Siksi monikulttuurisessa ympäristössä ohjaustyössä olevien pitäisi tuntea kulttuuriin sopeutumisen haasteita ja kulttuurienvälisen herkkyyden merkityksestä. (Liebkind ym. 2004, 30–31; Mattila, Saartenoja, Tantarimäki, & Träsk 2009, 30; Pietilä 2013, 46.)

Suomen laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta sekä laki kotouttamisen edistämisestä antavat ohjeita kunnissa tapahtuvaan maahanmuuttajien kotouttamiseen. Molemmat lait tukevat ja edistävät maahanmuuttajien mahdollisuuksia kotoutua Suomen yhteiskuntaan. Lailla pyritään yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen. Lisäksi lailla maahanmuuttajien kotouttamisesta tahdotaan turvata turvapaikanhakijoiden välttämätön toimeentulo ja huolenpito. Nämä lait määräävät kunnalle voimassa olevan kotouttamisohjelman valmistamisen, joka on laadittu muiden kotouttamista tekevien kanssa. Kotouttamisohjelmaan voidaan kirjata keskeisiä kotouttamisen toimenpiteitä, vastuuhenkilöitä ja kehittämistyötä. (Laki kotoutumisen edistämisestä

2010, 1§, 6§-28§, 32§; Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta 1999, 1§; Turtiainen 2013, 193.)

3.3 Kotoutumisen haasteet

Suomesta on tullut yhä monikulttuurisempi maa suuren maahanmuuton vuoksi. Tämä asettaa haasteita muuttajalle, mutta myös Suomessa asuville ihmiselle. Joustavampien kohtaamisten vuoksi kaikkien ihmisten tulisi tietää uuteen kulttuuriin sopeutumisen haasteista ja kulttuurienvälisestä herkkyyden merkityksestä. Maahanmuuttajan kotoutumiseen vaikuttaa taakse jäänyt kotimaa. Henkilöllä voi olla perheenjäseniä ulkomailla, joihin ei saa yhteyttä tai yhteyden pitämisessä voi olla vaikeuksia. Kaikista maista ei saa puhelimen, median tai Internetin välityksellä tietoa yksittäisestä henkilöstä. Maahanmuuttaja voi kokea tällaisen epävarman tiedon läheisten tilanteesta ahdistavaksi. Vaikka hänellä olisi tietoa ulkomailla olevista läheisistään, niin hän jää paitsi syntymäpäivistä, häistä, hautajaisista ja arjesta. Maahanmuuttaja joutuu katsomaan läheisten elämää sivusta, joka vaikuttaa henkilön mielialaan ja vaikeuttaa kotoutumista. (Pietilä 2013, 46; Rätty 2002, 110–111.)

Osa maahanmuuttajista saapuu Suomeen perheensä kanssa tai avioituu suomalaisen kanssa. Näillä henkilöillä on ympärillään sosiaalinen turvaverkosto, joka helpottaa kotoutumista. Maahanmuuttajaperheen lapsen ja vanhemman kotoutuminen eroavat jossain määrin toisistaan. Yleisimmin lapsella kotoutuminen on helpompaa kielen ja kulttuurin oppimisessa, kun taas aikuisella iällä näiden taitojen oppiminen vaikeutuu. Nuoret maahanmuuttajat, joiden vanhemmat ovat eri kansallisuuksista, kasvavat kahden eri kulttuurin vaikutuksessa. He eivät välttämättä opi kummastakin kulttuurista kaikkia tapoja, arvoja ja kielellisiä seikkoja. Tällaisille nuorille maahanmuuttajille koulunkäynti voi olla työlästä vajavaisen kielen

vuoksi. Rajoittunut kielitaito tekee opiskelun haasteelliseksi kolmannen asteen koulutuspaikoissa. (Hyvönen 2007, 202–204; Björklund & Mattila 2013, 97–99.)

Joillakin Suomen alueilla on pulaa vuokra-asunnoista. Ihmiset voivat joutua hakemaan pitkäänkin sopivaa asuntoa. Vuokranantaja saattaa olla haluton vuokraamaan asuntoa ulkomaalaiselle. Osa maahanmuuttajista on vastannut tähän ottamalla suomalaisen tutun asunnon takuuhenkilöksi. Maahanmuuttajien tilanteesta riippuen uusi tulija on joutunut asumaan esimerkiksi kavereidensa tai sukulaisensa luona ennen kuin oma asunto on löytynyt. Kaupungin vuokratalot ovat maahanmuuttajien, pakolaisten ja turvapaikan hakijoiden yleisimpiä majoittumistiloja. Maahanmuuttajat joutuvat usein ottamaan huonokuntoisia asuntoja vuokralle, sillä heillä ei ole muita vaihtoehtoja. Kuvatut asuinalueet saavat usein negatiivisen leiman. Maahanmuuttajien on vaikeampi sopeutua ja kotoutuminen tällaisessa ympäristössä hankaloituu. (Björklund & Mattila 2013, 92–93, 106; Mattila, Saartenoja, Tantarimäki & Träsk 2009, 30.)

Henkilön asenne omaa kulttuuriaan kohtaan vaikuttaa siihen kuinka hän sopeutuu ja ymmärtää uutta kulttuuria. Jokaiseen ihmiseen vaikuttaa suuresti lähtökulttuuri ja sen eettiset periaatteet. Meidän sosiaalinen käyttäytymisemme on riippuvainen niistä. Ihminen on useiden eri ryhmien edustaja, kuten kansallisuuden, sukupuolen ja työn. Kulttuuri koostuu tällaisista erilaisista osa-alueista, jonka vuoksi ihmistä ei tulisi pitää vain tietyn kansallisuuden kulttuurin edustajana. Saatamme kohdata vieraassa kulttuurissa tilanteita, joissa huomaamme omaavamme aikaisemmin piilossa olleita ennakkoluuloja. Omaa kulttuuriaan keskipisteenä pitävä vertailee kaikkia muita kulttuureja omaansa. Hän ajattelee, että hänen lähtökohtansa ovat parhaat, ainoat ja oikeat. Tilanteessa olevan on hankala nähdä uuden kulttuurin hyvät puolet, saada ystäviä tai viihtyä sen piirissä. Henkilö, joka ei pidä omaa kulttuuriaan keskipisteenä, on ennakkoluulottomampi. Hän voi

nähdä toisessa kulttuurissa hyvää ja asioita, joista nauttia. Mitä ennakkoluultomampi henkilö on, sitä helpommin hän sopeutuu uuteen kulttuuriin. (Frisk & Tulkki 2005, 52–53; Pietilä 2013, 51.)

Maahanmuuttajat ryhtyvät yleensä maahanmuuton alkuvaiheessa perheen, samassa tilanteessa olevien tai maanmiehien ympärille. Turvallisen sosiaalisen verkoston luotuaan hänen on helpompi tutustua suomalaisiin. Useat maahanmuuttajat haluavat tutustua paremmin myös kantaväestöön, mutta tämä muodostuu heille haasteeksi. Sosiaalinen henkilö saa helpommin suomalaisia läheisiä ystäviä kuin hiljainen taka-alalle jäävä. Sosiaalisen verkoston luomisen onnistuminen suomalaisten kanssa on yksilöllistä. (Björklund & Mattila 2013, 93; Hyvönen 2007, 197–198.)

Maahanmuuttajat ovat kohdanneet muukalaisvihamielisyyttä aikaisempaa vähemmän. Tällaista on esiintynyt enemmän alueilla, joilla maahanmuuttajia on ollut vähän. Suomalaiset ovat alkaneet tutustua ja tottua yhä enemmän ulkomaalaisiin. Tämän vuoksi kantaväestön yleiset asenteet maahanmuuttajia kohtaan ovat heltyneet. (Björklund & Mattila 2013, 95–96; Mattila, ym. 2009, 27, 28.)

Kieltä käytetään usein perusteluna eri maiden kulttuurien määrittelyyn. Suomi, Yhdysvallat tai muut maat eivät kuitenkaan ole täysin yksikielisiä. Esimerkiksi Suomessa on suomenkielen lisäksi saamenkieli ja ruotsinkieli. Yhdysvallat taas on muotoutunut alusta lähtien eri kulttuurien ja kansallisuuksien maahanmuuttajista. Ihmisen kielitaito vaikuttaa suuresti hänen tapaansa hahmottaa ympäristöään. Kielitaidoton kohtaa ongelmia tiedonhankinnassa, vaikuttamisessa, oman tai muiden käyttäytymisen säätelyssä, sosiaalisten suhteiden luomisessa, tunteiden ilmaisussa tai kielellisessä luomisessa. Jotta oppisimme äidinkielen tai uuden kielen, meidän on opittava sen kulttuuria. Emme voi kääntää jokaista sanaa sanatar-

kasti vaan meidän on opittava niiden takana oleva tarkoitus. Esimerkiksi aurinko vaikuttaa koko maapalloomme, mutta sen merkitys vaihtelee eri kulttuureissa. Toisessa auringon valo ja lämpö tuottavat elämää ja toisessa se voi aiheuttaa kuolemaa. Auringon vaikutus vaihtelee eri leveysasteilla. Kuu taas on ihmisille kulttuurillisesti lähes samanlainen, sillä se vaikuttaa samoin ympäri maailman kulttuurista riippumatta. (Frisk & Tulkki 2005, 44–46, 49–50; Koppinen & Pollari 2011, 122–123.)

Suomessa maahanmuuttajan yhtenä haasteena on opetella kulttuurin ja kielen suhde. Joissain tilanteissa henkilö voi aiheuttaa huvittavia väärinkäsityksiä, mutta myös epämiellyttäviä tilanteita. Ihmisen on hyvä tiedostaa omia kielellisiä ja kulttuurillisia puutteitaan. Näin tunnustamalla omien puutteiden olemassaolon tilanteista on helpompi selviytyä. Ensimmäisiä kertoja uutta kieltä opeteltaessa ihminen jännittää puhetilanteita ja saattaa hermostua, jos ei tule ymmärretyksi. Nämä henkiset paineet vaikeuttavat kielen oppimista ja tilanne voi kehkeytyä hankalaksi. Mitä vaikeampaa opiskelu on, sitä ärsyyntyneempi kuva henkilölle tulee uudesta kulttuurista. Vanhemmilla maahanmuuttajilla tukeutuminen omaan ryhmäänsä voi johtua muun muassa siitä, etteivät he hallitse paikallista kieltä. (Frisk & Tulkki 2005, 51–52; Björklund & Mattila 2013, 94.)

Työikäisillä maahanmuuttajilla työpaikkojen saanti Suomessa on haasteellista ilman suomen kielen osaamista, työkokemusta tai koulutusta. Työnantajat suosivat työntekijässä näitä ominaisuuksia ja he arvostavat suomalaista koulutusta. Ulkomaalaisen koulutuksen todistaminen tai rinnastaminen suomalaisiin ei aina onnistu. Näissä tilanteissa työntekijän työllistyminen vaikeutuu. Maahanmuuttajalla, jolla ei ole koulutusta tai työkokemusta, on siis edessään suomen tai ruotsin kielen opiskelu sekä ammattiin kouluttautuminen. Muita työn saannin esteeksi tulevia asioita on ollut maahanmuuton syy sekä vähäinen Suomen kulttuurin ja yhteis-

kunnan tuntemus. Maahanmuuttajan kannattaa ottaa itse yhteyttä työnantajaan, sillä oma-aloitteista työnhakijaa ja oppilaitosten rekrytointia pidetään arvossa. Oppilaitosten rekrytoinnissa työnhakija voi saada työpaikan, kun työnantaja hakee sitä oppilaitoksesta. (Björklund & Mattila 2013, 72; Mattila, ym. 2009, 23, 28–29.)

4 SEURAKUNTA MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTTAJANA

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tehtävänä on julistaa Jumalan sanaa ja sakramentteja kirkon tunnustuksen mukaisesti sekä toteuttaa lähimmäisen rakkautta. Seurakunnan tehtävänä on toteuttaa kirkon tehtävää paikallisseurakunnassa. Se tapahtuu kastamalla sekä toimittamalla jumalanpalveluksia tai muita kirkollisia toimituksia. Diakonia, sielunhoito, lähetystyö, kristillinen kasvatus ja opetus sekä muut julistus- ja palvelutehtävät kuuluvat myös seurakunnan tehtävään. Diakoniatyöhön kuuluu vähäosaisten auttaminen ja sen toteuttaminen koko kansan kanssa (5.Moos.14:28–29, Jer.5:28-29, Luuk. 10:25-37). (Kirkkolaki 1993, 1 luku 1§–2§, 4 luku 1§.)

4.1 Kirkko ja maahanmuuttaja

Jotkut maahanmuuttajat ovat turvautuneet kirkon maahanmuuttajatyöntekijöihin ja muihin seurakunnan työntekijöihin erilaisissa konfliktitilanteissa. Osalle maahanmuuttajista avoin uskon näyttäminen on tärkeää jokapäiväisessä elämässä. Maahanmuuttajasta riippuen, ei-uskoviin ei luoteta samoin kuin uskoviin ja tässä ei tarkoiteta kristinuskoa. Seurakunnan työntekijät ymmärtävät uskonnon merkityksen, joka voi olla tärkeänä syynä maahanmuuttajan luottamuksen syntymiseen. Kaikki kristityt maahanmuuttajat eivät ole evankelis-luterilaisia, vaan uskonnollinen tausta voi sisältää esimerkiksi katolilaisuutta tai poppamiesten taikuutta. (Keskitalo 2006, 33–34, 36; Kyllönen 2012, 139.)

Kirkon maahanmuuttajatyötä tekevien ihmisten kohdatessa toisinuskovia, vastaan voi tulla maahanmuuttajilta tai kantaväestöltä epäilyksiä tai syytöksiä ihmisten käännyttämisestä. Katri Kyllönen (Kyllönen 2012, 112, 115–116) kertoo tutkimuk-

sessaan, etteivät kirkon maahanmuuttajatyöntekijät ole kohdanneet suoranaisia syytöksiä käännyttämisestä. He olivat kokeneet uskonnon auttavan läheisemmän ja tiiviimmän suhteen syntymisessä maahanmuuttajan kanssa. Lisäksi haastateltavat kertoivat eri uskontoon kuuluvien maahanmuuttajien saaneen tukea hengellisyhteensä ja oikeutuksen uskonnon esille tuomiseen. Kirkon tehtävää pyritään toteuttamaan maahanmuuttajatyön lisäksi kaikessa seurakunnan toiminnassa.

4.2 Kirkon maahanmuuttajatyö

Maahanmuuttajat ovat olleet kristittyjen seurakuntien tehtävän kohderyhmänä hyvin pitkään (Apt.6:1-7), mutta Suomen evankelis-luterilaisen kirkon maahanmuuttajatyö on aloitettu useissa seurakunnissa 1990-luvun alkupuolella. Noihin aikoihin maahanmuuttajien määrä kasvoi suuresti ja seurakunnissa nimettiin maahanmuuttajatyöstä vastaavia työntekijöitä. Tuolloin seurakunnat järjestivät erityisesti maahanmuuttajille tavallisen toiminnan lisäksi erilaisia koulutuksia ja tilaisuuksia. Maahanmuuttajaryhmät saattoivat tarvita kerhotiloja, joita seurakunta pystyi heille tarjoamaan. Useilla paikkakunnilla seurakunta on ollut tärkeässä osassa etenkin Suomeen saapuneiden ensimmäisten maahanmuuttajien kotouttajana ja vastaanottajana. (Kyllönen 2012, 63–64.)

Kirkkohallitus ja Kirkon Ulkomaanapu perustivat keskushallinnon tasolle pakolaistyönsihteerin tehtävän, jonka nimike on sittemmin muutettu Kirkon maahanmuuttajatyön sihteeriksi. Hänen tehtäväänsä kuuluu luoda Suomen kirkon maahanmuuttajatyön yhteisiä linjauksia ja koordinoida sen toimintaa. Nykyisen kirkon maahanmuuttajatyön sihteerin Marja-Liisa Laihian arvion mukaan kokoaikaisia kirkon maahanmuuttajatyöntekijöitä on enintään 20 ja muun työn ohessa maahanmuuttajatyötä tekeviä on noin 200–300. Seurakuntien maahanmuuttajatyö on jaettu kansainväliseen työhön erikoistuneelle viranhaltijalle, yksittäiselle diakonil-

le, papille tai tiimille. (Kyllönen 2012, 63–65; Laihia 2014; Piispainkokous 2000, 77–78.)

Kirkon maahanmuuttajatyössä kutsutaan seurakunnan yhteyteen ulkomaalaisia ja maahanmuuttajia. Tarkoituksena on edistää ihmisten välistä monikulttuurista asennetta Suomen eri alueilla ja koko yhteiskunnassa. Maahanmuuttajia koskeviin asioihin otetaan tarpeen tullen kantaa ja maahanmuuttoa ja etnistä tasa-arvoa koskevia lakeja ja toteuttamista seurataan. Vuonna 2006 tehdyn selvityksen mukaan, maahanmuuttajat osallistuivat pääasiallisesti jumalanpalveluksiin, rippikouluun, leireille, perhetyöhön ja kirkollisiin toimituksiin. Olennaiseksi nousi vieraskielinen seurakuntatyö, jossa pyritään tukemaan kristittyjä maahanmuuttajia. Maahanmuuttajia oli tuolloin useimpien seurakuntien jäsenenä sekä vain toimintaan osallistuvina. Suurimpia kirkon työhön osallistuneita maahanmuuttajaryhmiä olivat venäläiset, inkeriläiset ja virolaiset. Seurakunnat kokivat tarvitsevansa lisätukea maahanmuuttajatyölle, sillä se on jäsentymätöntä ja seurakuntien väliset erot ovat suuria. (Kirkon tutkimuskeskus 2008, 190; Kyllönen 2012, 67.)

Kirkon maahanmuuttajatyöhön osallistuvat maahanmuuttajat voidaan jakaa eri maahanmuuttajaryhmiin. Maahanmuuttaja-termin alaisuuteen kuuluvat pakolaiset ja turvapaikanhakijat, avioliiton kautta saapuneet maahanmuuttajat, paluumuuttajat, työperäiset maahanmuuttajat sekä kansainväliset opiskelijat. Jokainen ryhmä on tarpeiltaan, taustoiltaan ja lähtökohdiltaan erilainen. (Kyllönen 2012, 66; Rätty 2002, 35.)

Laki ei velvoita kirkkoa tekemään maahanmuuttajien kotouttavaa työtä, mutta seurakunnat voivat osallistua siihen tarpeen tullen. Maahanmuuttajien vastaanotto- ja kotouttamispalveluja tehdään usein moniammatillisesti, joissa asiakkaalle annetaan yksilöllistä opastusta ja neuvontaa sekä paneudutaan hänen elämänti-

lanteeseensa. Vastaanottavassa työssä maahanmuuttajalle pyritään rakentamaan tuttuja rutiineja. Arki alkaa rakentua harrastusten ja kielikurssien ympärille, kun pakollisiksi rutiineiksi muodostuvat kela, terveysasema, maistraatti, poliisi, työvoima- ja elinkeinotoimisto, pankki, lasten koulu tai päiväkoti on käyty läpi. Ihmisestä riippuen verkostoihin voidaan lisätä maahanmuuttajayhdistykset, kirkko ja muut uskonnolliset yhteisöt. (Laki kotoutumisen edistämisestä 2010, 32§; Turtiainen 2013, 193, 195–196.)

Seurakunta voi toimia maahanmuuttajien kotouttajana kirkon tehtävän pohjalta. Maahanmuuttajat voivat kuulua vähäosaistenryhmään ja siksi heidän auttamisestaan tulee osa Raahan ja muiden seurakuntien tehtävää. Maahanmuuttajien kotoutumiseen voidaan vaikuttaa järjestämällä valtaväestön kanssa kontakteja tai arjen kielen käytön harjoituksia, tukemalla harrastusmahdollisuuksia, antamalla tiloja maahanmuuttajatoiminnalle, järjestämällä kulttuurien ylläpitoa, tekemällä yhteistyötä maahanmuuttotyötä tekevien tahojen kanssa sekä tukemalla maahanmuuttajaa henkisesti ja fyysisesti. Rutiineilla luodaan henkilölle parempi oppimisympäristö, jotta henkilön asettuminen ja onnistunut vastaanotto edistäisivät kotoutumista. (Kirkkolaki 1993, 1 luku 1§-2§, 4 luku 1§; Laki kotoutumisen edistämisestä 2010, 32§; Turtiainen 2013, 196.)

Monialaisuus ja dialogi- kurssi (MOD) on yksi kirkon käyttämistä työmuodoista. MOD- kurssilla jokainen osallistuja pääsee kouluttautumaan erilaisuuden ja identiteetin ristiriitojen selvittämiseen. Kulmakivenä pidetään tasa-arvoa, demokratiaa, oikeudenmukaisuutta, yleismaallisia ihmisoikeuksia sekä monikulttuurisuutta. Koulutuksen etuna on, että siellä kurssilainen oppii elämää monimuotoisessa yhteiskunnassa sen tasavertaisena jäsenenä ja saa ihmisen näkemään omia sekä toisten syrjintää tukevia sisäistettyjä asenteita ja ennakkoluuloja. Vähintään kahden päivän MOD- perus- ja jatkokursseilla harjoitetaan rooliharjoituksia, aivoriisiä,

keskusteluita ja vuorovaikutusta erilaisin tehtävin Näiden avulla luodaan yhdessä valmistavia vastauksia konfliktien kohtaamiselle ja opitaan kasvatusopillisia malleja. MOD- kurssin materiaalin avulla voidaan herättää kysymyksiä ja auttaa löytämään niihin ratkaisuja. (MOD 2014a, MOD 2014b.)

Raahen seurakunta on mukana Raahen kaupungin kotouttamisohjelmassa vuosille 2013–2016. Suunnitelmassa Raahen seurakuntaelämä on jaettu toteutettavaksi Raahessa, Vihannissa, Ruukissa, Saloisissa, Siikajoella ja Pattijoella. Maahanmuuttajat huomioidaan seurakunnan toiminnassa ja siihen on mahdollista osallistua vaikka henkilön uskonnollinen vakaumus eroaisi. Vuonna 2012 Raahen kaupungin taholta oli annettu vapaa-aika ja kulttuuri palveluihin samat oikeudet ja mahdollisuudet kuin kantaväestölle. Muuten erityisesti maahanmuuttajille suunnattua vapaa-aikaan ja kulttuuriin liittyvää kotouttavaa maahanmuuttajatyötä järjestettiin hyvin vähän. (Perusturvalautakunta 2006, 9-10; Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä 2013, 26.)

5 TOIMINNAN TOTEUTUS

Opiskelin toisen asteen koulutuksessa nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaajaksi vuosina 2006–2009. Opinnoissa käsiteltiin kotouttamista, monikulttuurisuutta, maahanmuuttajatyötä ja käytiin MOD- peruskurssi, joka synnytti minussa kiinnostuksen maahanmuuttajatyötä kohtaan. Centria-ammattikorkeakoulussa opiskelin monikulttuurisuutta ja maahanmuuttajatyötä lisää ja päätin toteuttaa opinnäytetyöni aiheesta. Kokemukseni ja opintojeni perusteella lähdin etsimään opinnäytetyölle tilaajaa, jolle työllä olisi merkitystä.

5.1 Raahen seurakunta

Etsin nuorten maahanmuuttajatyön opinnäytetyölle sopivaa tilaajaa vuoden 2011 huhtikuusta lähtien. Mielessäni oli Oulun seudun seurakunnat siellä tekemäni työharjoittelun ja kesätyön tähden. Oulussa on vastaanottokeskus ja paljon maahanmuuttajia, joten kohdehenkilöiden löytäminen ei olisi vaikeaa. En kuitenkaan löytänyt alueelta aiheelleni sopivaa seurakuntaa, joten kysyin opinnäytetyön tarpeesta kotiseurakunnastani, Raahesta.

Ensimmäinen yhteydenotoni Raahen seurakuntaan tapahtui 13.1.2012. Soitin nuorisotyöntekijä Terho Paanaselle, joka kiinnostui opinnäytetyöstä. Keskustelun aikana hän ehdotti leirimuotoisen toiminnan järjestämistä viikkotoiminnan sijasta, sillä seurakunnassa järjestettiin tuohon aikaan jo entuudestaan paljon viikkotoimintaa. Paananen kehotti ottamaan yhteyttä tuolloiseen Pattijoen seurakuntapastoriin Ville Karppeliniin, joka tietäisi opinnäytetyön mahdollistamisesta enemmän. Raahen seurakunnassa kokoaikaisen maahanmuuttajatyöntekijän viran perustamisen sijasta kansainvälisen työn työalavastuu oli päätetty antaa seurakuntapasto-

rille nuorten aikuisten työalavastuun rinnalle. Soitin Karppelinille, mutta en saanut häntä kiinni. Päätin odottaa muutaman päivän, jolloin tapaisin hänet kasvotusten ja asiasta puhuminen olisi helpompaa.

Tapasin Karppelinin 18.1.2012 seurakunnan järjestämällä retkellä Oulun Evankelisten Opiskelijoiden illassa. Keskustelimme opinnäytetyön aiheesta, josta hän vaikutti olevan kiinnostunut. Tuolloin maahanmuuttajatyötä tehtiin vapaaehtoisten vetämässä englanninkielisessä raamattupiirissä sekä Karppelinin koulukäynneissä Raahen ammattiopistolla. Muuten maahanmuuttajia kutsuttiin mukaan jo käynnissä oleviin seurakunnan toimintoihin. Raamattupiirissä oli ollut ulkomaalaisia opiskelijoita Etelä-Koreasta ja Israelista, mutta toiminnan ulkomaalainen kävijämäärä alkoi hiipua vuoden alusta. Raahen ammattiopistolla ei Karppelinin mukaan ole tullut kohtaamisia maahanmuuttajien tai ulkomaalaisten kanssa, vaikka heitä siellä näkyekin.

Karppelin sekä Raahen seurakunnan lähetyssihteeri Henri Oksanen olivat vastikään aloittaneet suunnittelemaan sekä toteuttamaan maahanmuuttajatyötä. Sovimme suunnittelutapaamisen seuraavalle viikolle, jossa käsittelemme seurakunnan maahanmuuttajatyötä ja opinnäytetyötäni Oksasen seurassa. Lisäksi sovin meneväni Karppelinin kanssa Raahen ammattiopistolle tutustumaan maahanmuuttajiin ja siellä tapahtuvaan seurakunnan maahanmuuttajatyöhön.

Karppelin kertoi luoneensa muita maahanmuuttajatyöhön liittyviä yhteyksiä Raahen ammatilliseen koulutuskeskukseen, jossa on maahanmuuttaja-aikuisia. Tämän lisäksi hän on luonut kontakteja Suomen Punaisen Ristin hallinnoimaan Ruukin vastaanottokeskukseen, jossa on monen ikäisiä turvapaikanhakijoita sekä Raahen monikulttuuriseen yhdistykseen Toivo Ry:n (Toivo Ry), jonka toimintaan osallistuu kaiken ikäisiä maahanmuuttajia. Opinnäytetyötä ajatellen Karppelin ehdotti

yhteistyötahoksi Siikajoen seurakuntaa, jolla saattaa olla valmiita yhteyksiä Ruu-kin vastaanottokeskukseen. Päätin ryhtyä etsimään opinnäytetyön kohderyhmään kuuluvia näistä paikoista.

5.2 Toiminnan suunnittelu

Lähdin suunnittelemaan maahanmuuttajatyötä tarkasteltuani Raahen kaupungin kotouttamisohjelmaa, jotta välttyisimme järjestämästä päällekkäistä toimintaa. Vuonna 2012 Raahen kaupungin taholta oli annettu vapaa-aika ja kulttuuri palveluihin samat oikeudet ja mahdollisuudet kuin kantaväestölle. Muuten erityisesti maahanmuuttajille suunnattua vapaa-ajan ja kulttuurin kotouttavaa maahanmuuttajatyötä järjestettiin hyvin vähän. (Perusturvalautakunta 2006, 9-10.)

Kolmannen sektorin toimijoista Toivo Ry:llä oli tuohon aikaan kotouttavaa toimintaa, mutta siihen osallistuivat suurimmaksi osaksi venäläistäustaiset ihmiset. Halusin selvittää työn tarpeen myös muille maahanmuuttajille. Kyselin tietoa toiminnan järjestämiseksi Kokkolan seurakunnan maahanmuuttajatyöntekijältä, Natalia Haposelta. Lisäksi lainasin kirjastosta maahanmuuttajatyötä, kotouttamista, kotoutumista ja kulttuuria koskevaa materiaalia. Etsin käsiini omat materiaalini maahanmuuttajatyöstä, monikulttuurisuudesta, ohjauksesta ja kasvatuksesta Haapaveden opistosta sekä Centria-ammattikorkeakoulusta. Materiaalin avulla opinnäytetyön suunnitteluun sai paremman pohjan. Työssä haluttiin tukea maahanmuutto ja pakolaispoliittisen toimikunnan tavoitetta kotoutumisen nopeudesta ja joustavuudesta. Tätä tuetaan toiminnassa tutustumalla kantaväestöön ja seurakuntaan, jotta maahanmuuttajien kynnys osallistua kantaväestön kanssa samaan ohjelmaan laskisi.

Tapasin Karppelinin ja Oksasen 26.1.2012 Raahen virastotalolla maahanmuuttajatyön ja opinnäytetyön suunnittelun merkeissä. Lisäksi tein Karppelinin kanssa opinnäytetyösopimukset. Mietimme mitä viikkotoiminta ja leiri voisivat pitää sisällään ja ketä näihin voisi osallistua. Alustavassa toimintasuunnitelmassa toimintaa haluttiin toteuttaa osittain osallistujien ideoiden pohjalta ja seurakunnan tehtävää toteuttaen. Toimintaa järjestettäisiin viikoittain, joka toinen viikko tai kerran kuussa. Toimintakerran ohjelma kestäisi puolitoista tuntia, joka järjestettäisiin paikassa, jonne maahanmuuttajien olisi helppo tulla ja jonka he löytäisivät helposti.

Raahen kirkko sekä seurakuntatalo ovat hyvällä ja näkyvällä paikalla, joten tilat sopivat hyvin tarkoituksellemme. Ohjelma voisi sisältää uusien kavereiden ja harrastusten löytämistä, retkeilyä luonnossa, musiikkia, uskontojen välistä dialogia, kokkaamista, leirejä, tai muuta vastaavaa. Viikkotoimintaan Oksanen ehdotti musiikin käyttämistä, sillä musiikki voi toimia ihmisiä yhdistävänä tekijänä. Hän on taitava musiikissa, joten halusin toteuttaa musiikillisen teemaillan hänen kanssaan. Kommunikointi tapahtuisi pääasiassa suomeksi tukeaksemme kielen oppimista. Englannin kieltä käytettäisiin vain pakollisissa tilanteissa. Osallistujat eivät tarvitsisi toimintaan mitään mukaansa. Halusimme toimintaan osallistumisesta ilmaista, jolla toivoimme alentavamme kynnystä osallistumiseen. Maahanmuuttajaleirille ajattelimme kysyä nuorisotyöntekijä Terho Paanasta, jonka osallistuminen ei kuitenkaan onnistunut. Paanasen avulla seurakunnasta olisi saatu osallistujille lisää tuttuja kasvoja, joita voi kohdata.

Päätimme ruveta etsimään maahanmuuttajia raahelaisista oppilaitoksista ja Suomen Punaisen Ristin hallinnoimaan Ruukin vastaanottokeskuksesta. Tilastokeskuksen ja tietojemme mukaan näistä paikoista löytyisi maahanmuuttajia. Jos vastaanottokeskuksesta löytyisi halukkaita osallistujia, niin minä organisoisin ja seu-

rakunta kustantaisi kyydin sen ja Raahen seurakunnan välillä. Otimme yhteyttä vastaanottokeskukseen, johon Karppelin oli ollut ennenkin yhteydessä. Edellisellä kerralla hän oli saanut kuvan, että seurakunnan toimintaan ollaan siellä varautuneita, joten hän soitti puhelun. Sovimme info-käynnistä perjantaille 3.2.2012. Karppelin soitti myös Raahen Aikuiskoulutuskeskukseen ja saimme sinne info-käynnin samalle päivälle. Otin myöhemmin yhteyden Toivo Ry:n, jonne sovin tapaamisen toiminnan tiedottamisesta. Toimintaa järjestäessä riskinä oli, ettei siihen tulisi tarpeeksi osallistujia. Jos näin kävisi, niin suunnitelman mukaan alan mainostamaan toimintaa enemmän tai muutan kohderyhmää.

Lähtiessäni esittelemään ohjelmaa olin tehnyt alustavan suunnitelman toiminnan tarkoituksesta ja itse toiminnasta, joka pohjautui seurakunnan työntekijöiden kanssa tekemästäni suunnittelutyöstä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa 15–25-vuotiaille maahanmuuttajanuorille kotouttavaa toimintaa, jos kohderyhmää löytyisi. Muussa tapauksessa kohderyhmää laajennettaisiin vanhempiin maahanmuuttajiin. Kaikki vastaanottokeskuksen asiakkaat kutsuttiin toimintaan mukaan statukseen, uskontoon tai muuhun taustaan katsomatta, mutta opinnäytetyössä käsiteltäisiin vain maahanmuuttajia.

Toiminnalla haluttiin antaa maahanmuuttajille mahdollisuus kehittävään tekemiseen ja kantaväestön kanssa tutustumiseen. Tulevaisuudessa käynnissä olevaan toimintaan kutsuttaisiin kantaväestöstä vapaaehtoisia ja asiasta kiinnostuneita. Halusimme mahdollistaa maahanmuuttajille oman kulttuurin toteuttamisen ja suomalaisen kulttuuriin tutustumisen. Tavoitteena oli luoda toiminnalle mukava ja turvallinen ympäristö, jota kautta sopeutuminen Suomeen helpottuisi. Minä olisin pääasiallinen viikkotoiminnan vetäjä, mutta seurakunnasta osallistuisi vierailuvia asiantuntijoita.

Minä ja Karppelin menimme Ruukin vastaanottokeskukseen 3.2.2012. En ollut varma, että pääsemmekö tapaamaan turvapaikanhakijoita vai pelkästään työntekijöitä, joten olin suunnitellut varalta esitelmän turvapaikanhakijoille. Meitä oli vastassa muun muassa vastaanottokeskuksen työntekijä Maiju Salosaari, jonka kanssa pääsimme suunnittelemaan toimintaa.

Tapaamisella selvisi, ettei heillä todennäköisesti ole innokkaita 15–25-vuotiaita maahanmuuttajanuoria opinnäytetyön kohderyhmään. 18–25-vuotiaita miehiä on, mutta työntekijöiden mukaan he ovat turvapaikanhakijoita, muslimeja ja eivätkä todennäköisesti halua seurakunnan toimintaa. Toisaalta suuri osa heidän 133 asiakkaastaan on perheitä, jotka kaipaavat toimintaa. Niissä vanhemmat ovat usein 20–30- vuoden ikäisiä ja lapset hyvin pieniä. Vastaanottokeskuksen suurimmat ihmisryhmät olivat afgaaneja, tšetšenejä, irakilaisia, somaleja ja kongolaisia. Afgaaneja ja tšetšenejä on kuulemma hankala tavoittaa tiiviin ryhmän vuoksi. Asiakkaista 90 % oli kuulemma muslimeja, mutta suuriosa maallistuneita. Asiakasryhmän vuoksi perhetyö vastaanottokeskuksessa sopisi heille parhaiten, mutta se ei vastaisi opinnäytetyöni kysymyksiin tai tarkoitusta.

Kokoontumisessa kävi ilmi, että Ruukin vastaanottokeskukselle ei ole annettu erityistä kotouttamisen pakkoa tai lakia, vaan sitä tehdään omasta tahdosta. He tarjoavat asumistiloja sekä arjen tukemista sillä vähällä toiminnalla mitä he voivat järjestää. Myöntävän päätöksen saaneet turvapaikanhakijat saattavat tulla lähikunnista vastaanottokeskukseen esimerkiksi kesätapahtumaan. Kuntiin muuttaneita kutsutaan maahanmuuttajiksi. Salosaarikin painotti, että maahanmuuttajille ja turvapaikanhakijoille on järjestettävä erilaista toimintaa, sillä maahanmuuttajilla on jo tuntemusta ja yhteyksiä Suomesta. Turvapaikanhakijoilla taas ajatukset ovat enimmäkseen turvapaikkapäätöksen ympärillä. Vastaanottokeskus olisi hyvä paikka tehdä kotouttavaa toimintaa, jolloin turvapaikanhakijasta maahanmuutta-

jan osaan vaihtaminen onnistuisi helpommin. Uusien lappusien vieminen turvapaikanhakijoille oli kuulemma joskus hankalaa, sillä he luulevat päätöksen tulleen. Työntekijät kertoivat maahanmuuttajien sekä turvapaikanhakijoiden tarvitsevan kotoutumista tukevaa toimintaa.

Toiminnan suunnittelussa selvisi, että kyydillä haettavia kohderyhmän turvapaikan hakijoita asui myös Ruukin keskustassa. Suunnittelimme vastaanottokeskuksesta ja keskustasta seurakunnan järjestämää kyytiä Raaheen, jonka ensimmäisen kerran ilmoittautuminen tapahtuisi vastaanottokeskuksen työntekijöille. Heidän tehtävänään oli viikkotoiminnan mainostaminen vastaanottokeskuksessa ja halukkaista osallistujista ilmoittaminen minulle. Salosaari antoi vastaanottokeskuksella tiedottamiseen sekä toimintaan muutamia ohjeita ja vinkkejä.

Turvapaikanhakijoille tällainen seurakunnan yhteyden ottaminen voi olla uutta, joten asiassa kannattaa edetä hitaasti ja kaikkien pitää olla selvillä yhteisistä säännöistä. Ohjeiden ja toiminnan tulee olla konkreettisia ja yksinkertaisesti selitettyjä, johon vanhempien lapsetkin voivat osallistua. Toiminnan ohjaajan kannattaa ottaa huomioon kulttuurit, jossa miehet ja naiset eivät voi tehdä kaikkea yhdessä. Kaikki eivät puhu englantia, joten oikeanlaisen elekielen käyttö on tarpeen, sillä joissain kulttuureissa esimerkiksi peukun näyttämällä on solvaava merkitys. Uskonnosta ja politiikasta ei kannata alkaa puhumaan ellei juuri tahdo suurta keskustelua aiheista. Jotkut henkilöt ovat paenneet näiden aiheiden vuoksi, joten ne voivat olla heille vaikeita käsitellä. Päätimme järjestää toimintaa joka toinen viikko, joten määrältään se ei häiritsisi minun opintojani. Tarvittaessa aikataulua voi muokata kokoontumalla useammin. Illat sopivat parhaiten vastaanottokeskuksen asiakkaille, sillä heillä oli päivisin pakollisia opintoja.

Olin saanut ennen ensimmäistä toimintakertaa paljon materiaalia maahanmuuttajatyölle seurakunnalta, yhteistyötahoilta, omista opinnoistani ja mahdollisilta osallistujilta, joten minun tehtäväkseni jäi koota jatkuvan toiminnan ohjelma kasaan. Tein kotonani ensimmäisen kerran ohjelman valmiiksi ja suunnittelin seuraavaa toimintakertaa, jotta voisin kertoa osallistujille tulevasta ohjelmasta. Ensimmäinen toimintakerta järjestettiin 24.2.2012, mutta muutin ohjelmaa kävijämäärän vähyyden vuoksi. Päätin toteuttaa toisen toimintakerran 7.3.2012 osittain samalla ohjelman, jotta tutustuisimme ja saisin luotua ryhmähenkeä. Lisäksi keskustelisimme kulttuureista ja uskonnoista, johon Karppelin tulisi pappina asiantuntijan tehtäviin.

Olimme päättäneet toteuttaa Karppelinin ja Raahen Aikuiskoulutuskeskuksen opettajien Margit Ruotsalaisen ja Outi Kultalahden kanssa heidän luokkiensa maahanmuuttajille päiväleirin Kultalan leirikeskuksessa. Oksasen oli alun perin tarkoitus osallistua leirille musiikin taitajana, mutta hänen kohdallaan osallistuminen estyi. Tapasimme 16.3. Karppelinin kanssa, jolloin valmistimme leirin rungon ja suunnittelimme alustavasti sen sisältöä. Olin suunnitellut etukäteen sitä varten ohjelmaa käymäni MOD- kurssin ja muissa opinnoissa oppimani perusteella. Halusimme tukea maahanmuuttajien opiskelua, joka tapahtuisi erityisesti suomenkielen harjoitteluna. Jaoimme leirin järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyviä tehtäviä ja Karppelin kirjoitti sähköpostia opettajille. Kyselimme siinä osallistujien allergioista, uskonnollisista ruoka tavoista, saunomisesta, ryhmän koosta, ja muista huomioon otettavista asioista.

Juttelimme samalla opinnäytetyön kohderyhmästä. Toisen toimintakerran jälkeen 7.3.2012. rupesin pohtimaan opinnäytetyön kohderyhmän toteutumista. Toteutettu ohjelma osoitti, ettei kohderyhmän maahanmuuttajia ole osallistunut toimintaan ja siksi päätin muuttaa sitä. Halusin keskustella asiasta Karppelinin kanssa,

sillä hän toimi opinnäytetyön toimeksiantajan edustajana. Hänen mielestään työn voisi tehdä nuorista ja aikuisista maahanmuuttajista, turvapaikanhakijoista tai molemmista ryhmistä. Päätin kohdistaa työn maahanmuuttajille, sillä näin kohde-ryhmää ei tarvitse muuttaa täysin vaan siihen lisätään aikuinen ikäryhmä. Hänen toiveensa oli kuitenkin viikkotoiminnan jatkaminen, jonne pystyisi osallistumaan maahanmuuttajien lisäksi myös turvapaikanhakijat.

Kokoonnuimme Karppelinin kanssa viimeisen kerran ennen päiväleiriä 25.3.2012. Olimme saaneet vastauksen Ruotsalaiselta ja Kultalahdelta, joten pääsimme suunnittelemaan ohjelman loppuun. Kävimme läpi opettajilta saadun vastauksen ja kokosimme päivän ohjelman, meiltä molemmilta tulleilla ehdotuksilla. Olin tehnyt suunnittelua varten leiripäivästä rungon, jota muuttelin suunnitelmien mukaan. Päätimme, että Karppelin menee halukkaiden kanssa saunaan, sillä useille suomalaisille se on tärkeä asia. Näin opetamme saunomisen kulttuuria ja se on oiva paikka keskustelulle.

Opinnäytetyön osalta viikkotoiminnan viimeinen kerran päätin pitää keilauksen merkeissä. Maahanmuuttajat olivat pyytäneet retkeä rannalle makkaranpaiston, pelaamisen ja muun ohjelman merkeissä. Halutun perheretkityyppisen ohjelman järjestäminen ei kuitenkaan onnistunut vuodenajan vuoksi. Halusin toteuttaa ohjelmassa, jotain joka keräisi osallistujia myös maahanmuuttajista. Siksi järjestin keilausta, koska moni leirillä olija oli pyytänyt sitä. Seurakunnan toimintaan kuuluu sisällyttää hengellinen osuus, joten keilauksen jälkeen mentäisiin kirkkoheranvirastolle kahville ja hengellinen osuus tulisi esiin keskustelussa ja pitämässäni hartaudessa.

5.3 Tiedotus ja toimintakerrat

Toiminnan tiedottaminen alkoi 3.2.2012 Raahen Aikuiskoulutuskeskuksessa. Menin esittäytymään Ruotsalaiselle Aikuiskoulutuskeskuksen opettajalle, joka ohjasi minut luokkaan. Vastassa oli yli kahdenkymmenen hengen ryhmä maahanmuuttajia, joista kolme oli alle 30-vuotiaita. Opinnäytetyön kohderyhmään kuuluvia ei siis ollut paljoa. Koulun toinen maahanmuuttajaryhmä oli tuolloin harjoittelussa, joten sille tiedottaminen ei onnistunut. Esittelin tulevaa toimintaa ja kyselin mitä ihmiset toivoisivat siltä, mutta heidän toiveensa eivät poikenneet jo suunnitteilla olevista.

Monikulttuurinen yhdistys Toivo Ry toimi tuolloin muun muassa Ollinsaaren koululla. Heillä oli siellä venäjän kielen opetusta kouluikäisille, jossa kävin tapaamassa Liudmila Heikkilää 28.2.2012. Hän kertoi Toivo Ry:n toiminnassa olevan jonkin verran maahanmuuttajanuoria, mutta heillä oli ennestään paljon harrastuksia. Sovimme Heikkilän kertovan opinnäytetyön toiminnasta yhdistyksen toimintaan osallistuville ja ilmoittavan halukkaista osallistujista minulle.

Karppelin oli nähnyt Raahen ammattiopistossa muutamia maahanmuuttaja opiskelijoita, joten menin hänen mukaansa etsimään kohderyhmään kuuluvia maahanmuuttajia. Tutustuin ammattiopiston väliaikaiseen apulaisrehtoriin Hannu Filpposeen, joka aikoi keskustella maahanmuuttajanuorien kanssa ja koota aktiivisen ryhmän ensi torstaille, 16.2. Tarkoitus oli kertoa ideastamme ja toiminnastamme sekä kysellä heidän kiinnostuksestaan osallistumiseen. Vierailu päivämäärää piti kuitenkin muuttaa keskiviikolle, jolloin Karppelin ei päässyt mukaan. Tapaasin siellä Filpposen ja neljä kokkipuolen maahanmuuttajaopiskelijaa. Kaksi heistä oli taustaltaan afganistanilaisia ja kaksi vietnamilaisia. Maahanmuuttajat olivat ryhmittyneet samanlaisten kansallisten taustojen mukaan, joten näiden vastuu-

henkilöiden kautta oli helppoa viedä sanaa toiminnasta muille maahanmuuttajille. Annoin heille flaijereita jaettavaksi, joissa oli tietoa ensimmäisestä tapaamisesta.

Ennen ensimmäistä tapaamista otin vielä yhteyttä Raahen lukioon, Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopistoon Porvari- ja kauppakouluun sekä Ruukin vastaanottokeskukseen. Vastaanottokeskuksesta kerrottiin, ettei sieltä olisi tulossa osallistujia. En päässyt oppilaitoksiin esittelemään toimintaa, mutta henkilökunta tiedotti asiasta maahanmuuttajille. Edellisissä paikoissa tiedottamisen lisäksi Karppelin laittoi toiminnasta mainoksen suomeksi paikallislehden seurakuntaosioon. Suuri osa Raahessa olevista maahanmuuttajista ei osaa englantia, joten käytämme pääasiassa suomea. Olin tähän mennessä saanut jonkinlaisen kontaktin noin kymmenen maahanmuuttajanuoreen.

Järjestin ensimmäisen toimintakerran tapaamisen 24.2. klo. 17.00 Raahen seurakunnan kirkolla, josta siirtyisimme seurakuntakodin pieleen saliin. Jonkin aikaa odotettuani paikalle ei kuitenkaan tullut ketään. Soitin saamiini maahanmuuttajien yhteystietoihin, jolloin selvisi että osa oli estynyt pääsemästä sairastelun tai muun menon vuoksi. Lopulta paikalle saapui kaksi afganistanilaista miestä klo. 17.45. Tavoitteenani oli toisiimme tutustuminen, ryhmäyttäminen, tulevan toiminnan suunnittelu sekä itsensä ja oman kulttuurin tutkiminen, jotta tulevaisuudessa voidaan siirtyä tutkimaan muita kulttuureja.

Tutustuimme aluksi toisiimme ja kävimme kuulumiskierroksen. Päätin keskittää tekemisen tutustumiseen, toiminnan kehittämiseen, mainostamiseen, sillä väkeä saapui niin vähän. Kyselin millaista toimintaa he toivovat tulevaisuudessa olevan. Molempia kiinnosti jalkapallon pelaaminen, musiikin soittaminen, elokuvien tekeminen ja ehkä tanssi sekä uskontodialogi. Kysyessäni, että haluaisivatko he käydä uskontodialogia, niin miehet kyllä myötäilivät, mutta heidän ilmeensä ja

elekielensä kertoivat muuta. Miesten kaverit harrastavat salilla käyntiä, kitaransoittoa ja jalkapalloa. Variaatiot, kuten hankijalkapallo ja metsäjalkapallo vaikuttivat heistä mielenkiintoisilta. Erityisesti heitä kiinnosti yhteinen toiminta, johon ihmiset kokoontuisivat. Heidän kuvansa maahanmuuttajista oli, ettei heillä ole tarpeeksi yhteistä tekemistä.

Miehet yrittävät saada ensikerraksi mukaan suomalaisia ja maahanmuuttaja ystäviään. Heidän mielestään mainostaminen kannattaa hoitaa kouluilla kasvoista kasvoihin, sillä se toimisi maahanmuuttajien kohdalla paremmin kuin testiviestien, Internetin ja lehden kautta mainostaminen. Olin tehnyt maahanmuuttajatyötä varten kävijä/ yhteystietolistan, johon merkityille ilmoitin toiminnasta. Näin sain osallistujilta yhteystietoja ja pystyin seuraamaan osallistujamäärää.

Tapaamiseni maahanmuuttajien kanssa innoitti minua käymään vielä mainostamassa toimintaa toisen asteen oppilaitoksissa. Vierailin seuraavan viikon aikana ammattiopistossa ruokatauon aikana ja sain tiedotettua toiminnasta muutamalle uudelle maahanmuuttajalle. Kuulin heiltä, että ammattiopistolla on liikuntavuoro, jonne maahanmuuttajat voivat mennä pelaamaan jalkapalloa ja sählyä. Vuoro oli kuitenkin vain ammattiopiston opiskelijoille, joten muut jäivät sen ulkopuolelle. Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopistosta kerrottiin opetustilat, jossa käydä kertomassa toiminnasta heidän kahdelle maahanmuuttajataustaiselle oppilaalleen. Heitä ei kuitenkaan löytynyt ja henkilöistä tietävä opettaja oli lähtenyt lomalle.

Toinen kokoontuminen tapahtui 7.3.2012 klo. 17.00 Raahan seurakuntakodilla. Olin lähettänyt tekstiviestin päivää ennen saamiini maahanmuuttajien puhelinnumeroihin, jotta tiedotus olisi henkilökohtaisempaa ja tavoitavampaa. Karppelin oli tällä kertaa mukana tarjoten papin osaamisensa ja tietämyksensä toiminnalle. Mentymme kirkon pihaan odottamaan osallistujien saapumista sain pian soiton

yhdeltä tapaamistani henkilöistä. Hän ei ollut varma milloin toiminta tapahtuisi, joten hän kyseli milloin tavataan. Juteltuamme hän sanoi tulevansa kirkolle ja paikalle saapui viisi afganistanilaista, joista kaksi oli yli 25-vuotiaita. Otimme miehet iloisesti vastaan ja menimme seurakuntatalon alakertaan. Siellä meillä oli tarjolla naposteltavaa ja juotavaa.

Aloitin ohjelman tutustumisella, jossa tuli kertoa oma nimi ja kaksi asiaa itsestään, jota muut eivät tiedä. Yhden miehen kertoessa itsestään Karppelin pyysi vastauksiin tarkennuksia ja lopulta kysyessään suoraan henkilökohtaisen asian mies avautui. Olin vähän hirveissäni niin suorasta kysymyksestä, mutta yllätyin miehen vastauksesta: "Nyt kun suoraan kysyit, niin voin sanoa. Muuten en ole kertonut sitä edes afganistanilaisille kavereilleni."

Kaikki viisi miestä ovat turvapaikanhakijoita, josta en tiennyt. Mainostaessani toimintaa he olivat sekoittaneet maahanmuuttajan statuksen turvapaikanhakijan kanssa. Heidän taloudellinen tilanteensa on hankala kalliiden vuokrien, opintojen, ruokien ja harrastusten vuoksi. Turvapaikanhakijat saavat sosiaalitoimesta hyvin vähän tukea ja siksi he joutuvat asumaan huonomaineisella alueella, halvoissa soluasunnoissa. Osa heistä nukkuu kavereiden asunnoissa rahanpuutteen vuoksi. Siellä on syntynyt ongelmiksi asuinkaverien mölyäminen ja epäsiisteys. Tätä on jatkunut koko turvapaikan päätöksenteon ajan, jota osa heistä on odottanut vuosia. Suomessa turvapaikanhakijalla ei ole lupaa tehdä töitä, vaikka he sitä haluaisivat.

Miehet muuttivat Ruukin vastaanottokeskuksesta Raaheen, jotta heillä olisi mahdollisuus opiskeluun päätöksenteon aikana. Vastaanottokeskuksessa asuvilla turvapaikanhakijoilla ei ole mahdollisuutta opiskella, kuten Raaheen muuttaneilla. Miehillä on heidän kulttuuriinsa perustuvia vaikeuksia avunpyytämisessä, joten

esimerkiksi diakonilta avun pyytäminen voi tuottaa ongelmia. Toiminnan järjestämisestä huolimatta miesten mukaan suurin tarve on apu asumisen ja ruuan saannin kanssa. Laissa maahanmuuttajien kotouttamisesta kerrotaan valtion turvaavan heille vain välttämättömät toimeentulot ja huolenpidon. Vastaanottokeskuksesta pois muuttaneiden on maksettava lisäkuluja, joka johtaa joidenkin kohdalla toimintaan osallistuvien tilanteeseen.

Karppelin käytti osaamistaan uskontodialogikeskustelussa. Miehet olivat islaminuskoisia, joten yhtymäkohtia Raamatun ja Koraanin välillä löytyy Jeesuksesta ja rakkauden käskystä. Heistä iältään vanhin osallistui selvästi johtavana hahmona keskustelun käymiseen. Uskontodialogilla luotiin toisen uskoa kunnioittavaa suhdetta ja luottamusta osapuolten välille. Tuntemalla toisen kulttuuria ihmisten on helpompi toimia toistensa kanssa. Tällä kertaa olin saanut isomman osallistujamäärän, joten kävimme läpi heidän toivomuksiaan ohjelmasta. Ammattiopiston liikuntasalivuoro ei ole kaikille avoin, joten tilaa jalkapallon tai muun sisälajin pelaamiseen kaivattiin. Kuvaillessani miten hankijalkapalloa pelataan, he kiinnostuivat ja haluavat kokeilla sitä. Myös keilaus kiinnosti niin, että sitä tullaan järjestämään.

Aikaistin seuraavaa toimintakertaa viikon päähän, sillä 14.3.2012 oli tarkoitus lähteä keilaamaan tai pelata sisäsalipelejä. Raahessa kaikki sopivat keilausajat ja liikuntasalitilat olivat kuitenkin varattuja, joten kumpikaan näistä ei onnistunut. Ohjelmaksi valitsin hankijalkapallon ja alkuun hyvin lyhyen opetuksen, jotta emme joutuisi seisomaan kylmässä kovin kauaa. Lähetin osallistujille tekstiviestin aiheesta kaksi päivää ennen tapahtuma päivää. Näin heillä oli tietoa ja mahdollisuus valmistautumiseen. Sovimme tapaamispaikaksi kirjaston, joka oli osallistujille tuttu ja pelikenttä kävelymatkan päässä.

Viisi turvapaikanhakijaa saapui paikalle, kun olin ensin soittanut heille. Menimme sen jälkeen jalkapallokentälle, jossa odottivat maalit ja vähän vähemmän lunta mitä tavallisesti hankijalkapalloon tarvitsee. Sää pelaamiselle oli loistava. Miehet eivät kuitenkaan kiinnostuneet ideasta nähdessään kentän. Heidän mielestään oli kylmä ja kenttä pelotti nyrjähdysten vuoksi. Selitin uudelleen kuinka Suomessa pelataan hankijalkapalloa ja mukanani oli ensiapupakkaus sekä heille lämmintä vaatetta. Vanhemmat miehet eivät tulleet sanomaan mitään, vaan puhuivat hetken keskenään ja lähtivät. Osallistujia olisi tullut nuorempien miesten mukaan enemmänkin, mutta he eivät halunneet pelata pihalla. He pyytelivät anteeksi ja lähdimme sitten kotiin. Olin ehdottanut aikaisemmin hankijalkapallon pelaamista ja silloin paikalla olleet olivat siihen halukkaita, mutta tilaisuuden tullen se ei kiinnostanutkaan.

Viimeinen toimintakerta järjestettiin sunnuntaina 15.4.2012, jolloin lähdimme keilaamaan turvapaikanhakijoiden sekä Aikuiskoulutuskeskuksen maahanmuuttajien kanssa. Olin laittanut kaikkiin saamiini osallistujien yhteystietoihin tekstiviestin viikkoa sekä kaksi päivää ennen tilaisuutta, jotta kaikki olisivat varmasti huomanneet viestin. Lisäksi laitoin sähköpostia Aikuiskoulutuskeskuksen opettajille, jotka välittivät tietoa maahanmuuttaja oppilailleen. Mukaan pääsivät viisitoista ensimmäistä minulle ilmoittautunutta. Aika varattiin sunnuntaiksi, sillä muuten osallistujien aikataulut ja keilahallin aikataulut eivät olisi täsmänneet. Tämä oli nimittäin ainut sopiva aika keväältä, jolloin oli neljä keilarataa vapaana. Varasiniis kaksi viikkoa aikaisemmin neljä rataa, mutta peruin myöhemmin yhden radan varauksen osallistujien puutteellisuuden vuoksi.

Mukaan ilmoittautui etukäteen neljä turvapaikan hakijaa ja yksi Aikuiskoulutuskeskuksen maahanmuuttaja. Yksi ilmoittautuneista pyysi saada ottaa kaksi hänen lastaan mukaan, mutten uskaltanut luvata tätä, ennen kuin keilaukseen oli jäljellä

kaksi päivää. Olisi ollut ikävä, jos paikkoja olisi annettu ensisijaisesti muille kuin siitä mainostetuille henkilöille. Maksoin keilavaraukset omista rahoistani ja sain ne seurakunnalta takaisin anomalla niitä kirkkoherranvirastosta.

Saapuessani Raahen keilahallille, paikalla oli yksi turvapaikanhakija. Hän oli pyytänyt minua muistuttamaan keilauksesta, joten hän oli ajoissa. Pian ilmoittautunut maahanmuuttaja tuli kahden nuoren lapsensa kanssa ja ohjasin heidät aloittamaan keilauksen. Viisi minuuttia yli 14.00 aloin soittamaan lopuille ilmoittautuneille, sillä ratojen varaus oli alkanut tasalta. Eräällä heistä ensimmäisenä kysymyksenä oli, että ”milloin se keilaus on.” Loput osallistujat saapuivat kello 14.15–14.20 ja vaikka olin kertonut keilaukseen ilmoittautumisesta, niin heidän mukanaan tuli kaksi ilmoittautumatonta nuorta. Onneksi radoilla oli tilaa ja he mahtuivat mukaan, mutta he olivat sen verran myöhässä, että heille jäi keilaamiseen aikaa kien ja keilapallon valitsemisen jälkeen noin 35 minuuttia. Selitin tämän ja ilmoittautumisen tärkeyden heille, jotta tulevaisuudessa ei kohdattaisi samoja ongelmia. Keilaus näytti olevan jokaisen mielestä mukavaa ja onnistumisen tunteita herättävää. Keskustelu oli aika vähäistä lajin hektisyyden vuoksi, mutta kuten jalkapallossa usein käy, löysimme yhteisen kielen.

Keskustelin keilahallilla järjestetystä toiminnasta Karppelinin kanssa ja me halusimme keskustelua tilaisuuksiin, jotta ne eivät ole vain seurakunnan järjestämiä ilmaisia keilausaikoja. Tällä kertaa keskustelu jäi vähiin, kun kukaan osallistujista ei lähtenyt keilauksen jälkeen toimintaan kuuluvalle kahville tai teelle. Heidän syinänsä mukaan pääsemiselle olivat muun muassa työt ja mukana olleet lapset. Viikkotoimintaan osallistui koko opinnäytetyön aikana 13 henkilöä, joista kymmenen oli turvapaikanhakijoita.

Olin suunnitellut kutsuvani toimintaan suomalaisia vapaaehtoisia, joita löysin lopulta seurakunnan diakonissan Niina Pöyhtärin kautta. Osallistuin hänen kanssaan vapaaehtoisten rekrytointitapahtumaan Raahen Härkätorilla, jossa tapasin sopivia toimintaan halukkaita vapaaehtoisia. Otin heidän tietonsa ylös, jotta seurakunta voisi kutsua heitä toimintaan opinnäytetyön päättymisestä huolimatta.

5.4 Päiväleiri Aikuiskoulutuskeskuksen maahanmuuttajien kanssa

Perjantaina 28.3.2012 järjestimme päiväleirin Raahen Aikuiskoulutuskeskuksen maahanmuuttajaopiskelijoille. Olin valmistanut ohjaajia sekä osallistujia varten ohjelmarungon josta näkyi päiväjärjestys (LIITE 1). Aloitimme kello 09.00 Raahen Aikuiskoulutuskeskukselta seurakunnan järjestämällä linja-autokyydillä kohti Kultalan leirikeskusta. Kyydissä oli opettaja Ruotsalainen, Aikuiskoulutuskeskuksen harjoittelija, Karppelin, minä sekä noin 40 aikuista maahanmuuttajaa useista eri maista, läheltä ja kaukaa. Osallistujat tulivat eri lähtökohdista ja omasivat eri taustan. He olivat muuttaneet Suomeen muun muassa metallityön asiantuntija tehtäviin ja avioliiton vuoksi. Opinnäytetyön kohderyhmä oli muutettu maahanmuuttajanuorista maahanmuuttajiin.

Perille päästyämme söimme leirikeskuksen keittäjien valmistaman maittavan aamupalan ja syönnin jälkeen Karppelin toivotti väen tervetulleeksi sekä kertoi alueen säännöistä. Hän kertoi myös mihin leirikeskusta käytetään ja mikä rippileiri on. Tämän jälkeen aloitin ryhmäytymisen tehtävällä nimeltä maailman kartta. Kuvittelimme tilaan maailman kartan, jonne jokainen asettui syntymä tai lähtömaansa mukaan. Jokaisen esitellessä itsensä ja maansa, huomasin ihmisten tulleen kaikista muista paitsi Australian, Pohjois- ja Etelä-Amerikan alueilta. Muodostimme lähellä olevista ihmisistä pienryhmiä ja kerroimme itsestämme oleelliset asiat. Jatkoimme tutustumista muodostamalla uusia pienryhmiä uusin määritelmän, kuten

sisarusten määrän mukaan ja kertomalla oman nimemme sekä tehtävään liittyvät asiat. Annoin osallistujille hyvin aikaa keskustelulle, jotta tutustuminen ei olisi täysin pintapuolista.

Leirin pääkielenä käytimme suomea. Turhautumiseni saattoi välillä huomata, kun minua ja Karppelia ei ymmärretty omalla kielellämme. Yritin välillä käyttää englantia, mutta maahanmuuttajista oli vain muutama jotka osasivat sitä. Suurin osa puhui paremmin suomea kuin englantia. Onneksi Ruotsalainen muistutti meitä tästä muutamaan otteeseen, jos vaihdoin kielen englantiin. Tutustumisbingossa selitin jokaisen bingoruudukon sanan ja vielä varmistin yhteisesti, että kaikki ymmärsivät ne. Päätin osallistua siihen mukaan, jotta tutustuisin itsekin ryhmäläisiin. Bingo on kuitenkin niin nopeatempoinen, että bingo-lapun sanat pääsivät unohtumaan ja selitimme niitä uudelleen yksittäisille henkilöille. Kahden aikaisemman ryhmäytymisen jälkeen ihmiset olivat rentoutuneet ja huusivat iloisina saadessaan bingon. Siitä olikin hyvä siirtyä janatyöskentelyn keskusteluosioon.

Janatyöskentelyssä ryhmä pääsi liikkumaan kyllä/ samaa mieltä ja ei/ erimieltä akselille. Käsittelimme väittämiä muun muassa maahanmuutosta Suomeen, Suomesta, suomalaisista ja arvoista. Keskustelua tuli oikein hyvin, kun autoimme toinen toista selittämään asiat. Väittämän ”Maahanmuuttajien tulee noudattaa Suomen lakeja ja toimia maassa maan tavalla” kaikki olivat samaa mieltä, mutta väittäjä ”Suomi on hyvä maa asua ja elää” tuotti osassa pientä erimielisyyttä. Useimmat mainitsivat hyvänä asiana turvallisuuden ja opiskelumahdollisuuden vanhemmalla iällä, mutta osa ajatteli maan olevan liian hiljainen. Suomalaisten hiljaisuuteen on saanut kuulemma totutella. Maahanmuuttajat ovat huomanneet, etteivät tuntemattomat ihmiset hymyile toisilleen, vaan yleensä suomalaiset kummastelevat, jos joku tekee niin. Kovin monella heistä ei ollut Suomen kansalaisuutta ja osa ei edes halunnut hakea sitä. Ne joilla kansalaisuus oli, kertoivat

Suomessa asumisen olevan pääasiallisesti opiskelua, tulevan työn etsimistä ja läheisten kanssa elämistä.

Keskustelua herättivät erilaiset rasismien muodot, koulussa, kaduilla ja tietyillä paikka kunnilla. Tässä kohtaa Raahea kehuttiin rauhalliseksi kaupungiksi, toisin kuin Kajaania. Loppujen lopuksi päätelimme paikalla olijoiden kokemuksista maahanmuuttajalapsien kokevan eniten rasismia. Ihmiset voivat asettaa lapsen maahanmuuttajan asemaan, vaikka hän olisi virallisesti Suomen kansalainen tai toinen vanhemmista olisi suomalainen. Vaikka lapsi puhuisi suomea, omaisi suomalaisen kulttuurin ja kokisi itse olevansa suomalainen, niin taustansa vuoksi kaikki eivät ole siitä samaa mieltä. Olin janatyöskentelyssä keskustelunvetäjänä enkä osallistunut janalla liikkumiseen. Vastasin kuitenkin tarvittaessa väittämiin ja halusin tällä tavoin luoda itselleni paremmat mahdollisuudet herättää keskustelua. Harjoituksessa tarvittiin luottamusta ja rehellisyyttä kaikkien osapuolien välille. Ilman luottamusta työskentelyn henkilökohtaisiin kysymyksiin ei olisi vastattu.

Lounaalle mennessämme opetimme seurakunnan leireillä laulettavan ruokarukouksen ja kiitimme emäntiä. Leirillä seurakunnan tehtävä toteutui kristinopin opetuksena rippikoulutoiminnan esityksessä, ruokarukouksessa sekä minun ja Karpelinin käytöksessä. Ruoan syötyään halukkaat miehet menivät Karppelin kanssa saunaan. Aikaisemmasta poiketen naisista ei ollut halukkaita saunojia enää tässä vaiheessa. Osan ollessa saunassa kävimme samaan aikaan keskustelua tulevaisuudesta lattiakuvien avulla. Kuvan valittuaan jokainen sai kertoa millaisena, miksi ja missä hän näkee itsensä kolmen vuoden päästä. Tämän lisäksi muodostimme pienryhmiä, joissa mietimme koko ryhmän tulevaisuutta. Niissä mietittiin toimintaa kuten kalastusta, pallopelejä ja kokkausta. Lopuksi kokosimme asiat taululle ja äänestimme mielenkiintoisimmat toiminnat. Näitä olivat retki luontoon,

pallopelit, uimahallissa uiminen, keilaus sekä retki rannalle, jossa uitaisiin, kalastettaisiin ja pelattaisiin rantalentopalloa.

Kaikkien tultua takaisin saunasta Ville kertoi Toivo ry:stä ja sen toiminnasta. Näin saimme tiedotettua jo olemassa olevasta maahanmuuttajatoiminnasta. Minä taas esittelin meidän järjestämäämme toimintaa ja kerroin ilmoittavamme, kun seuraava toimintakerta tapahtuisi. Joimme lopuksi kahvit ja palasimme linja-autolla Aikuiskouluskeskukselle kello kolmeksi. Saimme todella hyvää palautetta maahanmuuttajilta ja koulun työntekijöiltä. Heidän toiveenaan on samanlaisen leiritönnän järjestäminen jatkossakin.

6 TOIMINNAN ARVIOINTI

Olen toteuttanut maahanmuuttaja toiminnan arvioinnin kahdesta eri näkökulmasta. Ohjattavat ovat suuressa osassa kertoneet toiminnan onnistumisesta ryhmähaastattelussa. Omasta suunnittelutyöstäni, ohjaamisestani ja toiminnastani opinnäytetyö prosessissa kerron osion päätteeksi.

6.1 Osallistujien arviointi

Keräsin maahanmuuttajien arviointia opinnäytetyön toteutuksesta ryhmähaastatteleamalla heitä järjestetyllä leirillä ja tarkkailemalla heidän toimintaansa siellä ja viikkotoiminnassa. Yhteisessä haastattelussa maahanmuuttajat olivat yhtenä ryhmänä ja toimintatilanteissa otin osallistujien ajatuksia ylös. Ryhmähaastattelussa kysyin maahanmuuttajilta heidän halustaan osallistua tulevaisuudessa seurakunnan järjestämään leiri ja viikkotoimintaan. Kysyin mitä mieltä he ovat seurakunnan toiminnan kristillisestä osuudesta maahanmuuttajatyössä ja mikä toiminnassa oli onnistunutta tai mitä olisi voinut tehdä toisin.

Haastattelussa kävi ilmi, että maahanmuuttajat pitivät leiritointia uutena ja hyvänä virkistysenä opiskelun ja arjen keskellä. Heistä suuri osa halusi toimintaa järjestettävän yhteistyössä koulun kanssa, jolloin leiri olisi osa opintoja. Kukaan osallistujista ei ilmaissut, ettei haluaisi osallistua järjestetyn kaltaiseen leiritointaan tulevaisuudessa, vaan he olivat myönteisiä ajatusta kohtaan. Maahanmuuttajat kokivat toiminnan ryhmäyttävän ja saaneensa siitä uutta tietoa seurakunnasta ja kulttuureista. Erään haastatellun mukaan kristillinen osuus kuuluu toimintaan, sillä se on seurakunnan toimintaa. Hän kertoi, ettei ole itse kristitty, mutta maassa tulee toimia sen maan tavalla.

Haastattelussa tuli ilmi myös kehitettäviä asioita. Osallistujat olisivat tutustuneet mielellään kantaväestöön. Leirillä alkuperäisiä suomalaisia olivat vain työntekijät, joten leirillä olisi voitu pyytää vain osallistumaan tulleita suomalaisia. Osallistujien kohderyhmästä tuli kahta eri ehdotusta. Eräs mies halusi toimintaa perheille, jotta lapsille ja nuorille saataisiin kehittävää tekemistä. Toisaalta eräs nainen halusi toimintaa vain kyseisellä ryhmällä, jotta omasta perheestä pääsee välillä eroon. Sain omasta ohjauksestani suurimmaksi osaksi kehuja, mutta keskittymistä suomen kielen käytössä maahanmuuttajien kanssa voi kuulemma harjoitella.

Viikkotoimintaan osallistui maahanmuuttajia ainoastaan yhdelle kerralle, joten siitä ei saatu laajaa arviointia. Osallistujat kertoivat pitäneensä keilauksesta ja toivoivat tulevaisuudelta samanlaista. Sain maahanmuuttajilta viikkotoiminnan osalta kuitenkin sellaisen kuvan, etteivät he ole kiinnostuneita siitä pitkälle aikavälille. Kävijämäärä ja toiminnasta kesken kaiken lähteminen kertoivat sen.

6.2 Itsearviointi

Olen tyytyväinen, että opinnäytetyössä löytyi toimintamuoto, joka onnistui. Leirimuotoisessa toiminnassa asiat tuntuivat menevän eteenpäin, kuin omalla painollaan. Leirin ohjelman suunnittelu onnistui helposti, yhteistyötahojen kanssa toimiminen onnistui ja toteutuksesta sain hyvän palautteen kaikilta osapuolilta.

Opinnäytetyön kohderyhmän etsiminen oli haasteellista. Mainostusta piti tehdä monessa paikassa, jotta saatiin tarpeeksi moni kohderyhmäläinen tavoitettua. Lisäksi mainostaminen piti tehdä kasvokkain tai henkilökohtaisesti, jotta henkilö saatiin motivoitua toimintaan osallistumiseksi. Olen tyytyväinen siihen, että pääsin tavoitteeseeni saavuttamalla loppujen lopuksi maahanmuuttajia ja järjestämäl-

lä heille kotouttavaa toimintaa. Vaikka työn tekeminen oli haastavaa, niin onnistuessaan se oli todella palkitsevaa.

Opinnäytetyön alkuvaiheessa lähdin intoa ja motivaatiota täynnä toteuttamaan maahanmuuttajien kotouttavaa toimintaa. Aina työn tekeminen ei kuitenkaan ollut mielekästä. Viikkotoiminnan suunnittelemisen tuotti hankaluuksia, sillä osallistujat vaihtuivat ja osallistujiksi odotettiin eri statuksen omaavia ihmisiä. Maahanmuuttajatyötä tehdessäni sain oppia kotouttavan työn järjestämisestä sekä käytännön kokemuksella maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden elämän eroista. Nyt osaan varautua esimerkiksi afganistanilaisten aikakäsitykseen. Minulla on kehittämisen varaa maahanmuuttajatyön sisällön suunnittelussa oikealle kohderyhmälle. Tulevaisuudessa pyrin selvittämään maahanmuuttajatyössä ihmisen taustan paremmin, jotta työtä tehtäisiin oikeilla työkaluilla.

Onnistuin yhteistyössä seurakunnan ja koulujen kanssa. Suunnittelutyö eri tahojen kanssa oli mutkatonta ja toiminnassa opettajien sekä Karppelinin kanssa työskentely onnistui. Vastaisuudessa voisin tehdä verkostotyötä suunnittelun, toiminnan ja kulujen suhteen esimerkiksi kunnan kanssa. Ohjaustaidoissani pyrin kehittymään kielellisessä itseilmaisussa. Ohjaajana minun tulee puhua samaa kieltä kuin ohjattava ja meidän on ymmärrettävä toisiamme. Muuten ohjattavan motivaatio ja mielenkiinto toimintaa kohtaan laskee ja se voi johtaa siellä käymisen lopettamiseen.

Olen tyytymätön itseeni, että opinnäytetyön raportin palauttamisessa meni näin kauan. Minulla on ollut vuosia todella hyvä motivaatio ja palo opintojani kohtaan, mutta raportin kirjoittamisen kohdalla se katosi. Aikaisemmin minulla oli vaikeuksia ymmärtää tällainen käytös, mutta nyt olen itse oppinut kuinka vaikeaa on tehdä töitä ilman motivaatiota. Käänän tämän vahvuudekseni tietämällä, kuinka

sen voi kadottaa ja tukemalla työssäni niitä, joiden motivaatio on kadonnut. Maa-
hanmuuttajatyössä voin tulevaisuudessa kasvattaa osallistujien motivaatiota te-
kemällä heistä aktiivisia. Jos osallistuja saa toiminnassa tehtävän, niin hän osallis-
tuu suuremmalla todennäköisyydellä siihen tulevaisuudessa.

7 POHDINTA

Maahanmuuttajien kotouttavaa työtä voidaan toteuttaa monelta eri taholta, mutta jokaisella on siinä oma tehtävänsä. Maahanmuuttajat tarvitsevat ja kaipaavat erilaisia kotouttamisen menetelmiä, sillä maahanmuuttaja käsitteen alle sisältyy monenlaisia ihmisiä. Kotouttamiseen tarvitaan opastusta Kansaneläkelaitoksen taholta, koulutusta oppilaitoksista ja osa kaipaa yhteyttä uskonnolliseen tahoon. Turvapaikanhakijat taas kaipasivat eniten tukea jokapäiväiseen toimeentuloon ja elämään. Opinnäytetyön myötä seurakunnassa järjestettiin maahanmuuttajien kotouttavaa toimintaa, jota ennen tuli pohtia sen vaikuttavuutta osallistujien elämään. Työllä haluttiin parantaa maahanmuuttajien sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan siltä osin miten seurakunta pystyy ja miten sen kannattaa vaikuttaa siihen.

Opinnäytetyön kehitystehtävät toteutuivat asiakaskunnan etsimisen ja toiminnan toteutuksen kautta. Kaikki järjestetty toiminta ei onnistunut niin kuin halusin, mutta lopulta toteutin seurakunnan kanssa menestyksekkästä maahanmuuttajien kotouttavaa työtä. Työskentelyssä huomasin, kuinka tärkeää luottamuksen luominen ja rehellisyys ohjattavien sekä ohjaajan välillä merkitsee. Ilman edellisiä ja ohjaajan sitoutumista työlle kotouttavan työn toimiminen vaikeutuu huomattavasti. Toteutusvaiheeseen päästiin yhteistyöllä seurakunnan, koulujen, Toivo Ry:n ja Ruukin vastaanottokeskuksen kanssa. Verkostotyö eri tahojen kanssa auttoi merkittävästi kohderyhmän etsimisessä ja tavoittamisessa. Raahessa on hyvin maahanmuuttajatyöstä kiinnostuneita työntekijöitä, joiden kannattaa toteuttaa verkostotyötä.

Karppelin ja muiden tahojen kanssa suunnittelu antoi työlle lisäarvoa ja minulle ryhmätyöskentely tuotti aina vain positiivisemmän asenteen itse työtä kohtaan.

Raahen seurakunta saa työn kautta tietoa alueensa ulkomaalaisista, maahanmuuttajista, järjestetystä maahanmuuttajatyöstä sekä seurakunnan mahdollisuuksista kotouttavan työn tekijänä. Siten työ voi auttaa seurakunnan työntekijöitä huomaamaan mitä maahanmuuttajatyössä kannattaa ottaa huomioon ja millaista toimintaa järjestää. Viikkotoiminnan järjestäminen maahanmuuttajille ei onnistunut, mutta selvisi, että kohderyhmäksi voidaan asettaa turvapaikanhakijat. Esille tulleet toimintamuodot eivät kuitenkaan ole ainoita toteuttamisen tapoja, vaan niiden on tarkoitus antaa virikkeitä työn järjestämiseen.

Sain opinnäytetyötä tehdessäni huomata, kuinka aikaa vievää maahanmuuttajatyötä voi olla. Aloitin opinnäytetyön suunnittelemisen ajoissa, mutta haastetta työlle toi se, ettei seurakunnalla ollut entuudestaan yhteyksiä kohderyhmän asiakaskuntaan. Oppilaitoksista löytyi maahanmuuttajia, mutta yhteiskunnasta syrjäytyneiden maahanmuuttajien etsiminen jäi työssä vähemmälle huomiolle. Heidän tavoittamisensa olisi vienyt työstä liian suuren osan käytettävästä ajasta. Seurakunnan tehtävään kuuluu kuitenkin tällaisten ihmisten etsiminen ja kohtaaminen.

Sain opinnäytetyön käytännön työskentelyn aikana paljon uutta tietoa maahanmuuttajatyöhön. Tiedon lisäksi kokemus eri kulttuureista on hyödyksi, sillä niin niiden vaikutuksen ja tarkoituksen huomaa paremmin. Se missä suomalainen pyrkii sanomaan asian suoraan ongelman korjaamiseksi, niin intialainen voi sanoa saman kaarrellen, jotta varoisi loukkaamasta toisen tunteita. Nuorisotyössä kaikkien nuorien kanssa on oltava tarkkana huomaamaan muutokset ihmisissä ja kohdattava heidät niin, ettei toinen siitä loukkaannu. Maahanmuuttajatyön toteuttamisesta on jäänyt minulle positiivinen kokemus ja otan mielelläni samankaltaisia tehtäviä tulevaisuudessa vastaan.

Opinnäytetyön ajatusta seurakunnan maahanmuuttajatyöstä voidaan kehittää toteuttamalla maahanmuuttajaleiristä jatkuvaa kotouttavaa toimintaa yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Aikuiskoulutuskeskuksen ja muiden oppilaitosten ensimmäisen vuoden maahanmuuttaja opiskelijat voitaisiin kutsua päiväleirille kotouttavaan toimintaan. Samalla leirin ohjelmaa voidaan kehittää niin, että sinne tulisi enemmän kantaväestöä. Kustannuksiin tulisi vastata leirimaksulla ja/tai yhteistyötahojen kanssa toimimisella.

Opinnäytetyössä keskityttiin etsimään maahanmuuttajia toisen asteen oppilaitoksista, Aikuiskoulutuskeskuksesta, Toivo Ry:stä ja Ruukin vastaanottokeskuksesta. Työn kohderyhmään etsimistä voidaan laajentaa, sillä maahanmuuttajia on Raahessa muissakin paikoissa. Suurimmassa syrjäytymisvaarassa ovat maahanmuuttajat, joilla ei ole yhteyksiä kotinsa ulkopuolelle ja heidät maahanmuuttajatyön tulisi saavuttaa.

LÄHTEET

Björklund, K. & Mattila, M. 2013. Tomaatteja, teollisuutta ja monikulttuurisuutta. Närpiön malli maahanmuuttajien kotouttamisessa. Turku: Painosalama

Frisk, O. & Tulkki, H. 2005. Kulttuuriavain. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Geneven sopimus 77/1968. Saatavissa:

http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1968/19680077/19680077_2#idp1072160. Luettu: 15.10.2014

Hyvönen, H. 2007. Koti on Suomessa mutta kotimaa on Viro: Suomessa asuvien virolaisäitien transnationaaliset sosiaaliset tilat. Teoksessa T. Martikainen, M. Tiilikainen (toim.) Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy. 190-217

Kansalaisuuslaki 16.5.2003/359. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030359>. Luettu: 7.10.2014

Keskitalo, T. 2006. Kristittyinä Suomessa- Opettajanopas. PDF-tiedosto. Saatavissa: [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/26C13F2F2D14B14BC225771100453087/\\$FILE/KristittyinaSuomessa_Opettajanopas.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/26C13F2F2D14B14BC225771100453087/$FILE/KristittyinaSuomessa_Opettajanopas.pdf). Luettu: 28.10.2014

Kirkkolaki 26.11.1993/1054. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>. Luettu: 7.10.2014

Kirkon tutkimuskeskus. 2008. Monikasvoinen kirkko. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2004–2007. PDF-tiedosto. Saatavissa:

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/\\$FILE/Monikasvoinen%20kirkko.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/$FILE/Monikasvoinen%20kirkko.pdf) Luettu: 13.10.2014

Koppinen, M-L. & Pollari, J. 2011. Maahanmuuttajan kohtaaminen ja opettaminen. Juva: Bookwell Oy.

Kyllönen, K. 2012. Uskonnon rooli maahanmuuttajien konfliktien sovittelussa. Sovittelijoiden, maahanmuuttajien ja kirkon maahanmuuttajatyöntekijöiden näkökulma. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Teologinen tiedekunta. Uskontotiede.

Laihia, M-L. 2014. Kirkon maahanmuuttajatyön sihteerin sähköpostihaastattelu 17.10.2014. Kirkon keskushallinto. Kokkola

Laki kotoutumisen edistämisestä. 30.12.2010/1386. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386#L3P32>. Luettu: 7.10.2014

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta 493/1999. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990493#Pidp2948384>. Luettu: 7.10.2014

Liebkind, K., Mannila, S., Jasinskaja-Lahti, I., Jaakkola, M., Kyntäjä, E. & Reuter, A. 2004. Venäläinen, virolainen, suomalainen. Kolmen maahanmuuttajaryhmän kotoutuminen Suomeen. Tampere: Tammer-Paino.

Maahanmuuttovirasto. 2014. a. Turvapaikkapäätökset 1.1.–31.8.2014. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.migri.fi/download/50499_Tppaatokset_tammi_2014.pdf?115773189d9fd188 Luettu: 11.10.2014

Maahanmuuttovirasto. 2014. b. Turvapaikkapäätökset 1.1.–31.12.2013. WWW-dokumentti. Saatavissa:
http://www.migri.fi/download/45916_Turvapaikkapaatokset.pdf?29af7b189d9fd188 Luettu: 11.10.2014

Maahanmuuttovirasto. 2014. c. Turvapaikkapäätökset Vuosi 2010. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.migri.fi/download/16726_Tp_t_kset_vuosi_2010.pdf?055095189d9fd188 Luettu: 11.10.2014

Maahanmuuttovirasto. 2014. d. Kiintiöpakolaiset. WWW-dokumentti. Saatavissa:
http://www.migri.fi/turvapaikka_suomesta/kiintiopakolaiset Luettu: 7.10.2014

Maahanmuuttovirasto. 2014. e. Vastaanottokeskusten määrä ja majoituspaikkoja karsitaan. WWW-dokumentti. Saatavissa:
http://www.migri.fi/medialle/tiedotteet/lehdistotiedotteet/lehdistotiedotteet/1/0/vaetaanottokeskusten_maaraa_ja_majoituspaikkoja_karsitaan_53295 Luettu: 14.10.2014

Mattila, M., Saartenoja, A., Tantarimäki, S. & Träsk, M. 2009. Maaseudun maahanmuuttajat. Kokemuksia työperäisestä maahanmuutosta Etelä-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen maaseudulla. Seinäjoki: Ruralia-instituutti.

MOD. 2014. a. Mikä on MOD?. WWW-dokumentti. Saatavissa:
<http://evl.fi/mod.nsf/sp?open&cid=ContentE8B10&valikkonf=Valikko\Mik%C3%A4%20MOD?&valikkonfa=o> Luettu: 15.10.2014

MOD. 2014. b. Mikä on MOD?. WWW-dokumentti. Saatavissa:

<http://evl.fi/mod.nsf/sp3?open&cid=ContentEDE7C&valikkonf=Valikko\Koulutus&valikkonfa=o> Luettu: 15.10.2014

Perusturvalautakunta. 2006. Maahanmuuttajien kotouttamisohjelma- Raahen kaupunki. PDF-tiedosto. Internet-linkkiä ei saatavissa.

Pietilä, I. 2013. Uuteen kulttuuriin sopeutuminen oppimisprosessina. Teoksessa V. Korhonen & S. Puukkari. (toim.) Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Juva: Bookwell Oy, 46–55.

Piispainkokous. 2000. Piispainkokouksen istunto 12.–13.9.2000- Pöytäkirja. PDF-tiedosto. Saatavissa:

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/E352D23BB03CA307C22577000024A667/\\$FILE/S00.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/E352D23BB03CA307C22577000024A667/$FILE/S00.pdf). Luettu: 18.10.2014

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä. 2013. Raahen seutukunnan kotouttamisohjelma 2013–2016. PDF-tiedosto. Saatavissa:

http://www.kotouttaminen.fi/files/40479/Raahen_seutukunta.pdf Luettu: 12.10.2014

Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere: Tammi.

Tilastokeskus. 2013.a. Solmitut avioliitot puolisoitten kansalaisuuden mukaan 1987–2013, mies tai molemmat Suomessa asuvia. WWW-dokumentti. Saatavissa:

http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=030_ssaaty_tau_103_fi&ti=Solmitut+avioliitot+puolisoiden+kansalaisuuden+mukaan+1987+-+2013%2C+mies+tai+molemmat+Suomessa+asuvia&path=../Database/StatFin/vrm/ssaaty/&lang=3&multilang=fi Luettu: 7.10.2014

Tilastokeskus. 2013.b. Solmitut avioliitot puolisoitten kansalaisuuden mukaan 1987–2013, vaimo tai molemmat Suomessa asuvia. WWW-dokumentti. Saatavissa:

http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=020_ssaaty_tau_102_fi&ti=Solmitut+avioliitot+puolisoiden+kansalaisuuden+mukaan+1987+-+2013%2C+vaimo+tai+molemmat+Suomessa+asuvia&path=../Database/StatFin/vrm/ssaaty/&lang=3&multilang=fi Luettu: 7.10.2014

Tilastokeskus. 2013.c. Avioerot puolisoitten syntymämaan mukaan 1987–2013, mies tai molemmat suomessa asuvia. WWW-dokumentti. Saatavissa:

http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=050_ssaaty_tau_105_fi&ti=Avioerot+puolisoiden+syntym%2C+maan+mukaan+1987+%2D+2013%2C+mies+tai+molemmat+Suom

[essa+asuvia&path=../Database/StatFin/vrm/ssaaty/&lang=3&multilang=fi](#) Luettu: 7.10.2014

Tilastokeskus. 2013. d. Väestö iän (1-v.), sukupuolen, siviilisäädyn ja kielen mukaan alueittain 1990–2013, laaja alueluokitusryhmittely. WWW-dokumentti. Saatavissa:

[http://pxweb2.stat.fi/Dialog/Varvalagg.asp?ma=055%5Fvaerak%5Ftau%5F124&ti=V%5Fest%5F6+i%5F4n+%281%2Dv%2E%29%2C+sukupuolen%2C+siviilis%5F4%5F4d yn+ja+kielen+mukaan+alueittain+1990+%2D+2012%2C+laaja+alueluokitusryhmittely&path=../Database/StatFin/vrm/vaerak/&lang=3&xu=&yp=&nr=3&aggfile\(3\)=Ik%5F4kausi+%2D14%2C+15%2D64%2C+65%2D&prevagg=NNNNNN&mapname=&multilang=fi&aggdir3=](http://pxweb2.stat.fi/Dialog/Varvalagg.asp?ma=055%5Fvaerak%5Ftau%5F124&ti=V%5Fest%5F6+i%5F4n+%281%2Dv%2E%29%2C+sukupuolen%2C+siviilis%5F4%5F4d yn+ja+kielen+mukaan+alueittain+1990+%2D+2012%2C+laaja+alueluokitusryhmittely&path=../Database/StatFin/vrm/vaerak/&lang=3&xu=&yp=&nr=3&aggfile(3)=Ik%5F4kausi+%2D14%2C+15%2D64%2C+65%2D&prevagg=NNNNNN&mapname=&multilang=fi&aggdir3=) Luettu: 11.10.2014

Tilastokeskus. 2014. a. Suomen kansalaisuuden saaneet 1990–2013. WWW-dokumentti. Saatavissa:

http://193.166.171.75/Dialog/varval.asp?ma=010_kans_tau_101_fi&ti=Suomen+kansalaisuuden+saaneet+1990+-+2013&path=../Database/StatFin/vrm/kans/&lang=3&multilang=fi Luettu: 11.10.2014

Tilastokeskus. 2014. b. Maahanmuutto ja sen voitto kasvoivat vuotta aiemmasta. WWW-dokumentti. Saatavissa:

http://www.tilastokeskus.fi/til/muutl/2013/muutl_2013_2014-04-29_tie_001_fi.html Luettu: 11.10.2014

Tilastokeskus. 2014. c. Ulkomaan kansalaiset sukupuolen mukaan 1980–2013. WWW-dokumentti. Saatavissa:

http://tilastokeskus.fi/til/vaerak/2013/vaerak_2013_2014-03-21_kuv_003_fi.html Luettu: 11.10.2014

Tilastokeskus. 2014. d. Liitekuvio 1. Maahan-, maasta- ja nettomaahanmuutto 1971–2013. WWW-dokumentti. Saatavissa:

http://www.tilastokeskus.fi/til/muutl/2013/muutl_2013_2014-04-29_kuv_001_fi.html Luettu: 11.10.2014

Tilastokeskus. 2014. e. Ulkomaiden kansalaiset. WWW-dokumentti. Saatavissa:

https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html Luettu: 11.10.2014

Tilastokeskus. 2014. f. Kuntien avainluvut. WWW-dokumentti. Saatavissa:

<http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=Kuntaportaali&ti=Kuntien+perustiedot&path=../Database/Kuntien%20perustiedot/Kuntien%20perustiedot/&lang=3&multilang=fi> Luettu: 8.10.2014

Tilastokeskus. 2014. g. Lähes joka kymmenes 25–34-vuotias ulkomaista syntyperää. WWW-dokumentti. Saatavissa:

http://tilastokeskus.fi/til/vaerak/2012/01/vaerak_2012_01_2013-09-27_tie_001_fi.html Luettu: 11.10.2014

Tilastokeskus. 2014. h. Kuntien avainluvut. WWW-dokumentti. Saatavissa:

<http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=Kuntaportaali&ti=Kuntien+perustiedot&path=../Database/Kuntien%20perustiedot/Kuntien%20perustiedot/&lang=3&mutlang=fi> Luettu: 11.10.2014

Turtiainen, K. 2013. Maahanmuuttajien vastaanotto ja kotouttaminen kunnissa. Teoksessa V. Korhonen & S. Puukkari. (toim.) Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Juva: Bookwell Oy, 191-205.

Ulkoasiainministeriö. 2014. Suomen kansalaisen matkustusasiakirjat. Henkilöiden vapaa liikkuvuus Pohjoismaiden välillä. WWW-dokumentti. Saatavissa:

<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15711&contentlan=1&culture=fi-FI> Luettu: 6.10.2014

Ulkomaalaislaki. 30.4.2004/301. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=pakolainen#L4P36>. Luettu: 7.10.2014

Vänskä-Rajala, K. 2010. Kotouttamisen, kotoutumisen ja etnisten suhteiden seurantarajestelmä 2011–2015. PDF-tiedosto. Saatavilla:

[https://www.poliisi.fi/intermin/images.nsf/files/17699ad82639558ac2257826004fc787/\\$file/kotouttamisen,%20kotoutumisen%20ja%20etnisten%20suhteiden%20seuranta.pdf](https://www.poliisi.fi/intermin/images.nsf/files/17699ad82639558ac2257826004fc787/$file/kotouttamisen,%20kotoutumisen%20ja%20etnisten%20suhteiden%20seuranta.pdf). Luettu: 28.10.2014

PÄIVÄLEIRI KULTALASSA ke 28.3.2012

Klo. 9.00 Lähtö Aikuiskoulutuskeskukselta

Klo. 9.30 Saapuminen Kultalaan ja aamupala

Klo. 10.00 Tervetuloa Kultalaan!

Klo. 10.20 Tehdään yhdessä

Klo. 11.30 Mitä mieltä olet...?

Klo. 12.30 Lounas

Klo. 13.00 Sauna miehet

Klo. 13.15 Mitä tulevaisuudessa?

Klo. 13.30 Sauna naiset

Klo. 14.00–14.15 Kahvi

Klo. 14.30 Paluu Raaheen

Klo. 15.50 Raahen Aikuiskoulutuskeskuksella